

Täysistunto

Tiistai 15.12.2015 klo 10.01—0.29

15. Välikysymys valtiovarainministerin johtaman lainvalmistelun avoimuudesta ja asianmukaisuudesta sekä oikean tiedon välittämisestä eduskunnalle

Välikysymys VK 5/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Arhimäen ym. välikysymykseen valtiovarainministerin johtaman lainvalmistelun avoimuudesta ja asianmukaisuudesta sekä oikean tiedon välittämisestä eduskunnalle. Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Arhinmäki. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton ja vihreiden kansanedustajien välikysymys kiinnittää huomiota lainvalmistelun avoimuuteen ja asianmukaisuuteen sekä oikean tiedon välittämiseen eduskunnalle. Välikysymyksessä viitataan virheelliseen lausuntooni hallintarekisteriä koskien eduskunnan kyselytunnilla torstaina 26.11. Keskustelussa käyttämäni prosenttiluku myönteisten viranomaislausuntojen osuudesta oli virheellinen. Tätä virhettä olen pyytänyt anteeksi.

Välikysymyksessä esitettyä väitettä tietoisesta tai toistuvasta väärän tiedon antamisesta pidän vääränä ja sopimattomana. Välikysymyksessä esitetään useita virheellisiä väitteitä, jotka haluan tässä yhteydessä oikaista.

Välikysymyksessä viitataan hallintarekisteriä koskevaan valmisteluun. Hallintarekisteri mahdollistaa sijoittajalle eri maiden osakkeiden keskitetyn säilyttämisen. Käytännössä kaikki niin sanotut vanhat EU-maat — Kreikkaa lukuun ottamatta — ovat ottaneet sen käyttöön jo aikoinaan. Valtiovarainministeriön valmistelu hallintarekisteröinnistä lähti liikkeelle, kun vuonna 1999 asetettu työryhmä esitti hallintarekisteröinnin käyttöönottoa. Tuolloin ehdotettu malli ei olisi turvannut viranomaisten ja yleisön tiedonsaantia Suomessa säilytettävien osakkeiden omistajista. Nyt lausunnoilla olleessa esitysluonnoksessa omistustiedot olisivat olleet jatkossakin saatavilla julkisesti.

Koko ajan ongelmana on ollut viranomaisten ja yleisön tiedonsaanti suomalaisten sijoittajien ulkomailla säilyttämistä osakkeista. Julkisuuteen vakiintui kuitenkin uudenkin esitysluonnoksen kohdalla sellainen käsitys, että hallintarekisteröinnin avaaminen "mahdollistaisi omistusten piilottamisen ulkomaille". Toisin sanoen kuviteltiin, että nykyjärjestel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

mä tarjoaisi paremmat eväät estää omistusten piilottaminen. Tämä käsitys on väärä. Jokainen, joka haluaa omistaa osakkeita hallintarekisterin kautta, voi tehdä sen ulkomaisten palveluntarjoajien kautta jo nyt. Sikäli kuin omistuksiin sisältyy kotimaisia osakkeita, tätä voi toki pitää lain hengen vastaisena. Rangaistavaa tai selvästi laitonta se ei kuitenkaan ole eikä minkäänlainen este sellaiselle toimijalle, jonka tarkoituksena on lähtökohtaisesti laittomat.

VM ei ole halunnut omissa puheenvuoroissaan korostaa nykyainsäädännön heikkouksia tai veronkiertomahdollisuuksia. Nämä heikkoudet eivät ole korjattavissa yksin kansallisella lainsäädännöllä. VM on sen sijaan viitannut tulkinnanvaraiseen EU-asetuksen pykälään, jonka katsottiin velvoittavan kotimaisen lain muutokseen. Tämän olen myös itse tehnyt. Tämä oli virhe, ja se ohjasi keskustelun väärille poluille. Päädyttiin väittelemään siitä, onko lakia EU-oikeuden vuoksi pakko muuttaa vai ei, sen sijaan, että olisi keskusteltu siitä, mikä on Suomen etu.

Hallintarekisteriä koskevat asiantuntijalausunnat ovat olleet koko ajan julkisesti saatavilla. Jokainen on voinut käydä niihin itse tutustumassa ja tekemässä omat johtopäätöksensä. Yhteenveto lausunnoista on vielä erikseen toimitettu kaikille kansanedustajille. Lausuntojen kategorista jakoa myönteisiin, kielteisiin tai neutraaleihin on hyvin vaikea tehdä, koska niissä nostetaan esille useita eri asioita. Kategorisoinnin riskinä on aina väärintulkinta. Myös Helsingin Sanomien tekemää lausuntojen kategorisointia voi pitää virheellisenä. Esimerkiksi Finanssivalvonnan arvioitiin lausuntonsa perusteella suhtautuvan hallintarekistereiden sallimiseen kotimaassa kielteisesti. Tämä ei kuitenkaan vastannut Finanssivalvonnan kantaa. Finanssivalvonta yritti tätä väärinkäsitystä oikaista, mutta oikaisu jäi mediassa vaille huomiota. Keskeisistä viranomaisista hallintarekisteröinnin avaamiseen myönteisen kannan ottivat Finanssivalvonnan lisäksi myös työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen Pankki sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Viranomaisten esittämiin huoliin on suhtauduttava vakavasti. Samalla on muistettava, että viranomaiset lausuvat esityksestä oman toimialansa näkökulmasta. VM:n tehtävä on arvioida koko yhteiskunnan etua. Ministeriön käsitys oli ja on edelleen, että kotimaisen hallintarekisteröinnin avaaminen pitäisi kotimaisen säilytyksen kilpailukykyisenä, yleisölle ja viranomaisille avoimena sekä turvaisi omistusten säilymisen kotimaassa ja siten ehkäisisi esimerkiksi Verohallinnon huolta säilytyksen siirtymisestä ulkomaille.

Opposition suunnalta on myös esitetty väärää syytöksiä siitä, että olisin ministerinä ajanut joidenkin puolueeni väitettyjen lähipiirien asiaa. Tätä on todisteltu sillä, että lakiesityksessä on samaa tekstiä kuin finanssialan papereissa. Ensinnäkin haluan huomauttaa, että lausuntokierrosten tarkoituksena on ottaa huomioon lausuvien tahojen näkemyksiä. Toiseksi totean, että kyseessä oleva tekstikohta on sisällytetty jo valtiovarainministeri Rinteen aikana laadittuun hallintarekisteriesitykseen. Muutenkin väitteet siitä, että VM olisi toiminnut jotenkin finanssialan ohjausnuorassa, perustuvat mittasuhteiden täydelliseen väärynmääräykseen. Kotimaisen hallintarekisteröinnin arvo liiketoimintana olisi ollut pankeille pieni. VM on viime vuosina valmistellut suuren määrän finanssialan etuihin paljon merkittävämmän vaikuttavaa rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä. Päätökset on valtaosin tehty finanssialan vastustuksesta huolimatta.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä viitataan myös lakihankkeeseen liittyvään viestintään ja hanketta koskevaan viestintäsuunnitelmaan. Valtiovarainministeriössä koettiin, että julkisuuden kuva esityksestä oli vääristynyt ja yksipuolinen. Julkisuudessa oli esimerkiksi syntynyt käsitys, että lainsäädännön pääasiallinen tarkoitus olisi ollut mahdollistaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

omistusten kätkeminen. Totuus on kuitenkin toinen. Lain varsinainen tarkoitus, arvopapereiden säilytysmarkkinoiden avaaminen kilpailulle, jäi kokonaan unohduksiin.

Viranomaisviestinnän tulee olla avointa, neutraalia ja tasapuolista. Oli perusteltua, että julkisessa keskustelussa pyritään tuomaan paremmin esille esityksen tosiasiallista sisältöä ja sen talousvaikutuksia. Hankkeesta on viestitetty avoimesti, aktiivisesti ja monipuolisesti myös osakeomistusten avoimuuden ja viranomaisten tiedonsaannin näkökulmasta. Viestintäsuunnitelmassa mainitaan kaksi toimittajaa, jotka olivat hiljattain pyytäneet tietoa hankkeen etenemisestä. Heille tarjottiin mahdollisuutta tutustua lakiesityksen keskeisiin piikkiin kohtiin ennen tiedotteen julkaisua. Lopulta kumpikaan näistä toimittajista ei päässyt paikalle, vaan toimitukset lähettivät heidän tilalleen toiset toimittajat. VM ei valikoi toimittajia heidän näkemystensä perusteella. Jotta toimittajien tasapuolisesta kohtelusta ei heräisi jatkossa epäilyksiä, VM on linjannut, että vastedes kaikki tilaisuudet, joissa VM:n virkamiehet taustoittavat toimittajia, ovat avoimia kaikille toimittajille. Vaikka valtiovarainministeriön menettelytavat ja viestintä hallintarekisteriä koskien eivät kaikilta osin olleet onnistuneita, toiminnan motiivit olivat moitteettomia. Ministeriö edisti hanketta tavalla, jonka katsoi parhaiten palvelevan Suomen kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä siteerataan myös lausuntoani eläkkeensaajien asumistuen leikkauksesta. Hallitus sopi ohjelmassaan, että eläkkeensaajan asumistuki sopeutetaan vastaamaan yleistä asumistukea. Tällä tavoiteltiin 123 miljoonan euron säästöä. Tämän leikkauksen hallitus on päättänyt perua. Eläkkeensaajan asumistuki siis säilyy omalla järjestelmällään. Tämän lisäksi hallitusohjelmassa on sovittu toisesta asumistukeen kohdistuvasta säästöstä. Asumistuen perusteita tarkistetaan niin, että yleisen asumistuen menot alenevat vuositasona 25 miljoonaa euroa, toimeentulotukimenojen kasvu mukaan lukien. Säästö toteutetaan nostamalla yleisen asumistuen perusomavastuun tulosidonnaisuutta ja soveltamalla vuonna 2016 vuoden 2015 enimmäisasumismenoja. Samalla myös eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenot ja kulunormit pidettäisiin vuoden 2015 tasolla. Tämä vastaa yleiseen asumistukea koskevaan lakiin ehdotettua muutosta. Välikysymyksessä siis sekoitetaan kaksi eri säästöä keskenään. Eläkkeensaajan asumistukea ja yleistä asumistukea ei yhdistetä. Tämän säästön korvaavat toimenpiteet on täydentävässä talousarvioesityksessä vuoden 2016 osalta etsitty muualta, aivan kuten lausunnossani oikein totesin.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä siteerataan myös puheenvuoroani eräässä radio-ohjelmassa koskien kilpailukykypaketin perustuslakiarviointia. Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti kilpailukykypaketista epävirallisen keskustelutilaisuuden, johon kutsuttiin keskeisiä perustuslakiasiantuntijoita. Tilaisuuteen osallistui kolme asiantuntijaa, jotka edustivat sekä valtiosääntöoikeuden että kansainvälisten kysymysten osaamista. Heidän kantansa oli asian eteenpäinviemisen kannalta eräin varauksin myönteinen. Varaukset liittyivät erityisesti sääntelyn pysyvyyteen. Asian vastuuvastuuvalmistelijana on käynyt muitakin perustuslakikysymyksiä koskevia keskusteluja. Tämän keskustelutilaisuuden lopuksi kysyttiin paikalla olleilta asiantuntijoilta valmiutta kirjalliseen asiantuntijalausuntojen antamiseen. Asiantuntijat totesivat, että sellaista ei perustuslakikysymyksissä voida antaa suunnitelmista, vaan vasta konkreettisista esityksistä ja niiden muodostamasta kokonaisuudesta. Käytyjen asiantuntijakeskusteluiden pohjalta on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto lainsäätämisyjärjestyksestä. Säättämisyjärjestystä koskien on laadittu myös virkamiesmuistio, jossa tuodaan esiin keskeiset perusteet tälle kannanotolle. Kannanoton ja virkamiesmuistion ovat laatineet työoikeutta ja valtiosääntöoikeutta tuntevat työ- ja elinkeino-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

ministeriön ja oikeusministeriön virkamiehet. Molemmat asiakirjat löytyvät VM:n verkkosivuilta.

Hallitus on julkaissut esityksensä kustannuskilpailukykyä vahvistavista toimista. Tämä luonnos sisältää varsin yksityiskohtaisen arvion lakiehdotusten suhteesta perustuslakiin. Esityksestä on pyydetty kirjallisia lausuntoja muun muassa useilta eri oikeustieteen ja valtiosääntöoikeuden asiantuntijoilta. Hallitus arvioi parhaillaan annettuja lausuntoja ja ottaa nämä huomioon jatkovalmistelussa. Lainsäätämisyjärjestystä koskeva arviointi tapahtuu lopulta perustuslakivaliokunnassa. Välikysymyksessä esitetty väite, ettei asiantuntijalausuntoja olisi pyydetty, on joka tapauksessa virheellinen.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä nostetaan esille myös lainsäädännön valmistelu-prosessit ja niiden kehittäminen. Tämä työ on käynnissä. Hallituksen lainvalmistelun kehittämisestä vastaa säädetyn tehtävän mukaisesti oikeusministeriö. Lainvalmisteluprosessin kulku kaikkine eri vaiheineen on ohjeistettu lainvalmistelun prosessioppaassa. Oikeusministeriössä on käynnissä myös lainvalmistelun kuulemisohjeen ja hallituksen esitysten laatimisohjeen uudistaminen. Molemmista ohjeista annetaan valtioneuvoston periaatepäätökset työn valmistuttua. Hallitus on myös päättänyt perustaa valtioneuvoston yhteyteen hallituksen esitysten vaikutusarviointeja arvioivan neuvoston. Neuvoston tarkastelu lisää erityisesti vaikutusten arvioinnin läpinäkyvyyttä ja parantaa arviointien laatua. Tämä on selvä lisäpanostus vaikutusarviointien laadun kehittämiseen. Neuvostoa koskeva asetus on tarkoitus antaa lähiaikoina niin, että se tulisi voimaan 1. helmikuuta 2016.

Ärade talman! Av en minister kan och bör man också vänta sig särskild noggrannhet, det är klart. Något jag ändå inte godkänner är att man i denna sal — till exempel i denna interpellation — framför ogrundade anklagelser. Jag tänker göra allt jag kan för att stärka medborgarnas förtroende för mitt eget och mitt ministeriums agerande. Till förtroendet för lagberedningens öppenhet och beslutsfattandets ärlighet bidrar också en värdig och respektfull diskussion här i riksdagen.

Arvoisa puhemies! Ministeriltä voi ja pitääkin odottaa erityistä tarkkuutta, se on selvä. Sitä en kuitenkaan hyväksy, että tässä salissa — esimerkiksi tässä välikysymyksessä — esitetään perusteettomia syytöksiä. Aion tehdä kaikkeni vahvistaakseni kansalaisten luottamusta omaan ja johtamani ministeriön toimintaan. Luottamus lainvalmistelun avoimuuteen ja päätöksenteon rehellisyyteen syntyy myös osaltaan arvokkaasta ja kunnioittavasta keskustelusta täällä eduskunnassa. Nyt kaikki voimavarat, niin hallituksen kuin oppositionkin, olisi ohjattava etsimään yhteisiä ratkaisuja Suomen valtaviin taloudellisiin ongelmiin, uudistamaan Suomea, saamaan aikaan päätöksiä, tekemään käänne parempaan. Näin hallitus tekee. Käytämme kaiken tarmon siihen, että kykenemme viemään maaliin hallitusohjelmassa linjatut talousuudistukset. Teemme tämän avoimuudesta ja hyvästä hallintotavasta tinkimättä.

14.17 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Se teistä, joka ei ole tehnyt syntiä, heittäköön ensimmäisen kiven. (Hälinää)

Minä en ole ainakaan virheetön tai synnitön. Tuskin kukaan meistä on. Jokainen meistä tekee virheitä. Se on inhimillistä. On arvostettavaa, että virheet myönnetään ja niitä pyydetään anteeksi. Mutta miksi meille ei sitten riitä, että valtiovarainministeri Stubb sanoi ensin "sori siitä" ja myöhemmin pyysi myös ihan kunnolla anteeksi eduskunnan edessä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

On tietenkin jo sinänsä vakavaa, että ministeri heittää ihan omasta päästään virheellisiä lukuja eduskunnan edessä, etenkin kun pääministeri Sipilän mukaan hallintarekisteristä annetut lausunnot oli käyty läpi hallituspuolueiden puheenjohtajien kesken juuri ennen kyselytuntia, jossa valtiovarainministeri Stubb antoi väärää tietoa lausunnoista.

Välikysymys ei kohdistu vain yhteen, ministeriäitiöstä kerrottuun virheelliseen tietoon. (Eduskunnasta: Tuohan ei ole totta!) Tähän valtiovarainministeri Stubbin lausuntoon tiivistyi hänen ja koko Sipilän hallituksen onneton lainvalmistelu. Kyse ei ole yksittäisestä virheestä tai huolimattomuudesta. Kysymys on toistuvasta väärän tai puolueellisesti valikoidun tiedon antamisesta omien poliittisten tavoitteiden ajamiseksi. (Hälinää)

Lainsäädännön valmistelun on pohjauduttava puolueettomaan tiedon käyttöön, ja päätöksien vaikutukset on arvioitava mahdollisimman hyvin etukäteen. Tätä periaatetta Sipilän hallitus on rikkonut. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa! — Eduskunnasta: Vakava väite!)

Arvoisa puhemies! Oppositio on erittäin tyytyväinen, että hallintarekisteri kaatui. Siihen vaikutti voimakas ja väsymätön opposition kritiikki, viranomaisten vastustus, kriittinen media ja kansalaisjärjestöjen toiminta. Jopa näyttämötaiteella taisi olla oma osuutensa. Yksin nämä eivät kuitenkaan olisi riittäneet. Lopulta hallintarekisterin kaatoi se tapa, jolla valtiovarainministeri ja ministeriön rahoitusmarkkinaosasto ajoivat hallintarekisteriä läpi.

Hallintarekisteri olisi antanut mahdollisuuden piilottaa osakeomistuksia. Tämä olisi antanut rikollisille lisää keinoja piilottaa omaisuuttaan verottajalta ja näin syönyt hyvinvointivaltion perustaa. Häviöjinä olisivat olleet kaikki tunnolliset ja rehelliset kansalaiset ja yrittäjät, voittajina omaisuuttaan piilottelevat miljonäärit.

Vaikka hallintarekisteri on nyt kaatunut, ainakin tältä erää, on prosessi käytävä julkisesti läpi juurta jaksain. Tapa, jolla hallintarekisteriä ajettiin, näyttää alastomasti sen, miten yksittäisten puolueiden poliittisten tavoitteiden edistämiseksi ollaan hallituksessa valmiita luopumaan hyvän hallinnon periaatteista.

Hallintarekisteriä vastustivat muun muassa poliisi, syyttäjälaitos ja verottaja. Jopa valtiovarainministeriön vero-osasto antoi erittäin kriittisen lausunnon hallintarekisteristä. Tämän lausunnon valtiovarainministeriö yritti salata. Helsingin Sanomien paljastama salaa-misyritys lopulta käynnisti prosessin, jonka vuoksi hallintarekisteri kaatui ja hallituksen toiminnasta käydään nyt välikysymyskeskustelua.

Arvoisa puhemies! Hallintarekisteriä ajettiin eteenpäin perustuen väärin väitteisiin. Väitettiin, että EU-asetuksen muutos edellyttää hallintarekisteriä, vaikka Suomi oli nimenomaan aikaisemmin neuvotellut poikkeussäännön. Poikkeussäännöksen mukaan Suomen ei tarvitse laillistaa hallintarekisteröintiä. Väitettiin, että tietoja osakeomistuksesta saisi nykyään vain noin neljä kertaa vuodessa ja hallintarekisteri lisäisi avoimuutta. Tosiasiassa nykyään tietoja saa joka päivä. Lisäksi väitettiin, että Suomessa on monopoli Arvopaperikeskuksella, vaikka sellaisen voi kuka tahansa perustaa jo nytkin. Tässä muutama esimerkki virheellisistä väitteistä, joilla valtiovarainministeri Stubb pyrki julkisuudessa perustelemaan hallintarekisteriä.

On myös paljastunut, että valtiovarainministeriön viestintäosasto on pyrkinyt ohjaamaan huomiota pois hallintarekisterin kielteisistä vaikutuksista osakeomistusten julkisuudelle. Aamulehden paljastamassa valtiovarainministeriön viestintäosaston muistiossa listataan toimittajia, joita on päätetty kutsua tekemään hallintarekisteriin liittyviä haastatteluja. Asiakirjassa päätetään myös tiedotusväline, joka saa taustamateriaalia lakivalmistelusu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

ta etukäteen. Valtiovarainministeriön suunnitelman mukaan esimerkiksi ministerin haastatteluun valitaan tietty tiedotusväline. Samaan aikaan hallintarekisteristä kriittisesti kirjoittaneelle toimittajalle viestintäosasto pyrki antamaan porttikiellon hallintarekisteritilaisuuteen. Nämä kertovat siitä, että eduskunnalle ei ole haluttu antaa oikeaa ja tasapuolista tietoa lainvalmistelusta ja siitä annetuista lausunnoista. Myöskään lainvalmistelun avoimuutta ja tasapuolisuutta sekä tiedotusvälineiden tasapuolista tiedonsaantia ei ole turvattu. Tämä olisi jo yksi vahva peruste välikysymykselle, kun pääministeri Sipilä ei halunnut tuoda omatoimisesti selvitystä valmisteluprosesseista eduskunnan keskusteltavaksi.

Arvoisa puhemies! Kysymys ei ole kuitenkaan vain yhden lain valmistelussa paljastuneista epäselvyyksistä. Sipilän hallituksen lainvalmistelussa on samanlaisia epäselvyyksiä myös vielä hallintarekisteriäkin suuremmassa ja merkittävämmässä lakihankkeessa. Hallitus on leikkaamassa työntekijöiden palkkoja pakolla. Sairausajan palkkaa ja lomarahoja ollaan leikkaamassa ja lomaoikeutta rajaamassa. Näistä leikkauksista kärsisivät erityisesti pienipalkkaiset julkisen sektorin naiset. Lakipaketin sukupuolivaikutusten arviointia ei hallitus kuitenkaan ole tehnyt. Yleensä laeilla pyritään turvaamaan heikommassa asemassa olevia työntekijöitä ja määrittelemään minimitasoja. Nyt laeilla pyritään tukemaan vahvemmassa asemassa olevia työnantajia ja määrittelemään maksimitasoja, joiden yli ei saa työehtosopimuksilla sopia.

Heti näiden pakkolakien julkistamisen yhteydessä heräsi epäily, että lait ovat mahdollisesti perustuslain ja Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten vastaisia. Tuolloin valtiovarainministeri Stubb totesi, että "me kävimme totta kai läpi juurta jaksain virkavastuulla sekä työ- ja elinkeinoministeriön työlainsäädäntöammattilaisten välityksellä että sitten myös perustuslakiprofessoreiden ja muiden kanssa sen kokonaisuuden, että me toimimme tässä lain puitteissa". Myös pääministeri Sipilä ja työministeri Lindström ovat vakuuttaneet, että lakien perustuslaillisuus on käyty läpi poikkeuksellisen huolellisesti.

MTV Uutiset pyysi valtioneuvostolta tietoa siitä, keitä perustuslain asiantuntijoita asiassa oli kuultu. Lisäksi MTV Uutiset pyysi saada kopiot heidän lausunnoistaan. Yli puoleentoista kuukauden jälkeen valtiovarainministeriö joutui myöntämään, ettei perustuslakiasiantuntijoilta tai muiltakaan lainsäädännön asiantuntijoilta ole saatu lainkaan kirjallisia lausuntoja. (Ben Zyskowitz: Kuka oli väittänyt, että kirjallisia oli saatu?) Juurta jaksain selvittäminen olikin ollut taustakeskusteluja, joista tuotoksena on muun muassa sivun mittainen työ- ja elinkeinoministeriön niin sanottu muistio.

Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomien haltuun saamien asiakirjojen perusteella hallituksen lausuntokierrokselle lähettämästä pakkolain versiosta on poistettu tärkeitä kohtia, jotka olivat vielä aiemmassa lakiluonnoksessa mukana. Perustelut sekä osio nimeltä "riskinarviointi suhteessa EU:n vuosilomasääntelyyn" on poistettu lausuntokierrokselle lähteneestä luonnoksesta.

Lainsäädäntötutkimuksen emeritusprofessori Jyrki Tala sanoo, ettei ole koskaan nähnyt vastaavaa. "Esitysluonnoksesta on jätetty pois olennaisia tietoja", sanoo Itä-Suomen yliopiston lainsäädäntötutkimuksen professori Anssi Keinänen. Helsingin yliopiston työoikeuden professori Ulla Liukkunen pitää erikoisena, että luonnoksesta on poistettu tärkeitä kohtia. Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojanen ihmettelee: "Jään kysymään, mihin esitysluonnoksen johtopäätökset perustuvat, kun niitä ei perustella lainkaan." (Eduskunnasta: Asiaan!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Pakkolakien valmistelusta vastaava työ- ja elinkeinoministeriön hallintoneuvos muistuttaa, että lakien valmistelu-aika on ollut poikkeuksellisen lyhyt: "Meillä oli kolme neljä viikkoa aikaa kasata paketti, jonka sisältö on työläinsäädännön historiassa poikkeuksellinen."

Arvoisa puhemies! Olen käynyt kahden merkittävän lakiesityksen valmistelun puutteet läpi huolella, jotta käy ilmi, miksi kritiikki Sipilän lainvalmistelun laatuun, avoimuuteen ja rehellisyyteen on niin laajaa. Samalla herää huolestunut kysymys, mikä on Sipilän hallituksen muun lainvalmistelun taso, kun kahden erittäin kiistanalaisen lakihankkeen valmistelu on ollut näin heikkotasoisia. Tilannetta eivät paranna ollenkaan pääministeri Sipilän vähättelevät lausunnot asiantuntijoiden merkityksestä tai lakien vaikutusten arvioinnista. Pääministeri Sipilä on puhunut "kaiken maailman dosenteista", mikä on koettu tieteellisen asiantuntemuksen ohittamiseksi päätöksiä tehtäessä. Pääministeri Sipilä on myös ollut sitä mieltä, että ensin tehdään uudistukset ja vasta sitten arvioidaan vaikutukset. Hyvässä lainvalmistelussa asia olisi tietenkin juuri päinvastoin.

Arvoisa herra puhemies! Kun tulin eilen metrolla töihin, vanhempi rouva arvioi minun tihrusilmiäni mutta totesi myös: "Ei minua Stubbin puheet haittaa. Kaikki te poliitikot valehtelette." Koko poliittisen järjestelmän ja demokratian kannalta on kestämaton tilanne, jos entistä useampi alkaa ajatella, että ministereihin tai muihin poliitikkoihin ei voi luottaa. Sipilän hallitus on omalla toimintakulttuurillaan romuttanut vakavasti luottamusta päätöksentekoon ja lakien valmisteluun. Valitettavasti valtiovarainministeri Stubbin vastaus ei ollut sellainen, että se palauttaisi luottamusta hallituksen toimintaan. Siksi olenkin demokratian ja poliittisen järjestelmän uskottavuuden vuoksi pakotettu tekemään seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen:

"Hallituksen lainsäädännön valmistelu ei ole perustunut puolueettomaan tiedonkäyttöön, asiantuntijoiden näkemyksiä on väheksytty ja päätöksien vaikutuksia ei ole arvioitu kunnolla. Hallitus on antanut useaan otteeseen väärää tietoa sekä lainsäädännön valmistelusta että lakimuutosten perusteista. Hallitus on horjuttanut pahasti poliittisen järjestelmän uskottavuutta kansan silmissä, ja siksi se ei nauti eduskunnan luottamusta."

14.31 Tapani Tölli kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Valtiovalta Suomesa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta." Näin sanoo perustuslakimme parlamentarismien ytimeä. Eduskunnan ja hallituksen toiminnasta ja suhteesta on perustuslaissamme selkeästi säädetty. Hallituksen ja ministerien tulee nauttia eduskunnan luottamusta. Ministerit ovat toimistaan vastuussa eduskunnalle. Välikysymyksessä todetaan aivan oikein, että ministerin on pysyttävä totuudessa. Valtiovarainministeri Stubb on sanonut antaneensa eduskunnalle ministeriössä valmistelussa olleesta hallintarekisteristä väärää tietoa, mutta ei tietoisesti. Hän on pyytänyt tapahtunutta useasti anteeksi sekä eduskunnassa että julkisuudessa. Tämä riittää keskustan eduskuntaryhmälle.

Arvoisa puhemies! Välikysymys käsittelee myös lainvalmistelun tasoa ja avoimuutta. Lainvalmisteluun ovat viime vuosina kiinnittäneet huomiota monet tahot, muun muassa eduskunnan perustuslakivaliokunta ja Valtiontalouden tarkastusvirasto. Ongelmat olivat huomattavia viime vaalikaudella, jolloin välikysymyksen esittäjät ja koko muukin nykyinen oppositio olivat hallituksessa.

Yhteiskuntamme peruspilareihin kuuluu selkeä ja johdonmukainen lainsäädäntö. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että kaikessa lainvalmistelussa on noudatettava hyvän lainvalmistelun periaatteita. Niihin kuuluvat myös puolueettomuus, avoimuus, riittävä kuuleminen ja vaikutusten arvioiminen. Hallitus on asian merkityksen nähnyt ja on perus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

tamassa hallitusohjelman mukaisesti lainsäädännön vaikutusarvioelimen, jonka tehtävä on varmistaa lainsäädännön vaikutusarviointien laatu. Lainvalmistelun voimavarat on monessa yhteydessä todettu niukoiksi. Tässä kohdassa liian tiukka säästäminen tulee kalliiksi. On myös perusteltua kysyä, olisiko nyt aika palauttaa lainvalmistelussa monijäsenisen lainvalmisteluelimen kunnia ja asettaa se selvitysmiesmenettelyn rinnalle.

Valtiovarainministeriön hallintarekisterin valmistelu ja siitä tiedottaminen on aiheellisesti herättänyt kysymyksiä. Mielestämme valtiovarainministeriössä onkin syytä huolella arvioida sitä, onko uudistuksen valmistelussa noudatettu hyvän lainvalmistelun ja hallinnon periaatteita.

Arvoisa puhemies! Suomi on poikkeuksellisen vakavissa ongelmissa, ja eduskunnalla on valtakunnan korkeimpana päätöksentekijänä viimekätinen vastuu siitä, että päätöksiä saadaan aikaan. Siksi kaikki voimavarat on laitettava nyt ratkaisujen hakemiseen. Suomi saadaan kuntoon vain uudistamalla ja sopimalla, ei turhalla riitelyllä.

Moni suomalainen on nyt huolissaan omasta, läheistensä ja tämän maan tulevaisuudesta. Nyt, jos koskaan, meidän päättäjien on yli puolue- sekä hallitus- ja oppositiorajojen liittävä ihmisten luottamusta siihen, että Suomen asiat ovat hallinnassa. Eduskunnalla on tässäkin viimekätinen vastuu.

Opposition järein työkalu on välikysymys. Sen käyttämiseen oppositiolla on luovuttamaton oikeus. Välikysymykseen kannattaisi kuitenkin liittää aina perusteellinen harkinta, vaikuttavuuden arviointi. Etenkin tänä syksynä välikysymystä on käytetty melko löysästi.

Arvoisa puhemies! Aina, ja etenkin tällaisena aikana, on syytä kiinnittää huomiota myös eduskunnan omaan toimintaan ja tämän instituution arvovalan ja sen nauttiman luottamuksen vahvistamiseen. Perustuslain mukaan kansanedustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti.

Eduskunnan pitkäaikainen puhemies Kyösti Kallio, jonka toiminta on jättänyt pysyvät jäljet eduskunnan työhön, sanoi lujasti puhuessaan valtiopäivien päättäjäisissä vuonna 1933, aikana, jolloin parlamenttia ja parlamentin arvovaltaa yritettiin monin tavoin murentaa. Hän sanoi: "Sen tähden olisi kunkin muistettava, että yksilöiden toiminnasta, itsehillinnästä ja edustajien arvonn mukaisesta asiallisuudesta riippuu työmme laatu." Hän jatkoi: "Vakaumukseni on, että edustajat yksilöinä ja eduskunta kokonaisuudessaan voi parhaiten täyttää tehtävänsä, kun kukin kohdastansa pyrkii asiallisuuteen eikä hairahdu pikkumaisiin mielenilmaisuihin, jotka lainsäätäjälle eivät kuulu." Meidän velvollisuutemme on koettaa pitää yllä eduskunnan arvoa ja työtehoa. Pidetään nämä viisaat sanat mielessämme ja toimitaan sen puolesta, että myös yhteiskunnassa nyt (Puhemies koputtaa) rakennetaan siltoja laajemmin kuin poltetaan niitä. Sitä kohta 100-vuotias Suomi tarvitsee.

14.37 Kimmo Kivelä ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiojärjestyksemme mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoonnutunut eduskunta. Kuulostaako tutulta? Hallitusvaltaa käyttävät tasavallan presidentti sekä valtioneuvosto, jonka jäsenten tulee nauttia eduskunnan luottamusta. Eduskunnalla on erilaisia välineitä valtioneuvoston ja sen jäsenten luottamuksen selvittämiseen. Järein niistä on välikysymyksen esittäminen.

Välikysymystä tulee kuitenkin käyttää harkiten. Nyt ei voi olla välttymättä ajatukselta, että kuluneen syksyn aikana välikysymys on kokenut inflaation. Välikysymyksiä on tehtäily harva se viikko. Useampaan otteeseen on perustellusti herännyt epäily siitä, miten tosissaan oppositio oikeasti on välikysymyksiä viljellessään. Tällä kertaa on täydellisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

selvää, ettei yksikään välikysymyksen allekirjoittajista usko mahdollisuuteen kaataa hallitus välikysymyksen avulla. Tärkeintä lienee ollut se, että saadaampa hallitus vielä kertaalleen framille vastaamaan välikysymykseen ennen eduskunnan siirtymistä joulutauolle. Sosialidemokraatit sen sijaan valtaa ja loistoa muka karttaen jättivät allekirjoittamatta koko välikysymyksen. Kuluneen syksyn aikana välikysymyksiä on tehty peräti viisi. Aina ei ole voinut sanoa oppositiopolitiikan olleen rakentavaa ja yhteisen hyvän rakentamista edistävää.

Arvoisa puhemies! On perin harvinaista, että hallitus kaatuisi eduskunnan esittämään epäluottamuslauseeseen. Edellisen kerran näin on tapahtunut 50-luvulla. Yksittäinen ministeri taasen on saanut eron eduskunnan esittämän epäluottamuslauseen seurauksena viimeksi vuonna 1948, kun kokoomuksen johdolla esitettiin epäluottamusta SKDL:ää edustaneelle sisäministeri Yrjö Leinolle, henkilölle, joka on tänään ainakin tv-draaman ja kotimaisen kirjallisuuden ystäville mitä ajankohtaisin henkilö. Meitä kansan valitsemia syytetään ajoittain näköalattomuudesta ja historiattomuudesta. Lieneekö edustaja Arhinmäellä ja muilla välikysymyksen allekirjoittajilla ollut tarkoituksena muistella historiassa vuosikymmeniä sitten tapahtunutta ja yrittää maksaa potut pottuina?

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset tunnustavat, että eduskunnan on saatava päätöksentekonsa pohjaksi oikeaa tietoa. Jotta tämä voisi toteutua, valmistelun on oltava avointa ja totuudenmukaista. Ministeriön vastuulla on, että lainvalmisteluprosessi on asianmukainen ja eduskunta saa oikeaa ja tasapuolista tietoa lainvalmistelusta sekä siitä annetuista lausunnoista. Vastaavasti ministerin on voitava luottaa siihen, että hän saa ministeriönsä virkamiehiltä oikeaa ja asianmukaisesti valmisteltua tietoa. Perussuomalaiset katsovat, että ministeri Stubb teki virheen esittäessään hallintarekisteriasiaa koskeneessa vastauksessaan eduskunnalle kyselytunnilla paikkansapitämättömän tiedon. Tämä on moitittavaa erityisesti siksi, että asia tapahtui nimenomaan kyselytunnilla. Onhan kyselytunti lukuisille kansalaisille pääasiallinen kanava eduskuntatyön seuraamiseen. Virheellisen kuvan antaminen alentaa kyselytuntien uskottavuutta, kun niitä paikoin muutoinkin pidetään poliittisena teatterina.

Ministeri Stubb on kuitenkin ottanut täyden vastuun tästä virheestään ja pyytänyt toimintaansa anteeksi. Hän on toistanut anteeksipyyntönsä useilla foorumeilla. Perussuomalaiset ymmärtävät, että ihmiset tekevät virheitä ja voivat oppia niistä. Luotamme siihen, että ministeri tarkistaa jatkossa tiedot, joita käyttää vastauksissaan eduskunnalle, (Puhemies koputtaa) ja parantaa toimintakäytäntöjä ministeriössään.

Perussuomalaiset luottavat siihen, että ministeri Stubb tarkastaa jatkossa tiedot, joita hän käyttää vastauksissaan eduskunnalle, ja valvoo ja parantaa toimintakäytäntöjä ministeriössään. Perussuomalaiset ovat varmoja, (Puhemies koputtaa) että ministeri Stubb jakaa käsitksemme perusarvosta, luotettavuudesta. Me hyväksymme (Puhemies koputtaa) ministeri Stubbin tässä asiassa esittämän anteeksipyyntönsä ja ymmärrämme tapahtuneen virheen tahattomuuden.

14.43 Ben Zyskowicz kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Olen ollut eduskunnassa lähes 37 vuotta. Minun aikanani ministerit ovat antaneet eduskunnassa yhteensä tuhansia lausuntoja. Näihin lausuntoihin on varmasti pujahtanut erilaisia virheitä ja vahinkoja. En muista, että kertaakaan, kertaakaan, ministeri olisi eduskunnan edessä pahoitellut ja pyytänyt anteeksi tekemäänsä tahatonta virhettä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Mutta mitä teki nykyinen valtiovarainministeri Alexander Stubb? Hän lausui kyselytunnilla 3. joulukuuta seuraavaa: "Viime viikolla tällä foorumilla tein virheen, kun puhuin hallintarekisterin lausunnoista. Haluan teidän edessänne pyytää tätä virhettä nöyrästi anteeksi. Virheeni ei missään nimessä ollut harkittu, vaan se oli pikemminkin harkitsematon. Pahoittelen sitä. Anteeksi."

Riittikö tämä nöyrytyminen laitavasemmistolle eli vasemmistoliitolle ja vihervasemmistolle eli vihreille? Ei riittänyt. (Naurua) Nämä kaksi Suomen vasemmistolaisinta puoluetta tarttuivat opposition järeimpään aseeseen eli välikysymykseen ja tekivät tästä tahattomasta ministeri Stubbin virheestä välikysymyksen, jolla pyrkivät Stubbin erottamiseen hallituksesta. Tästä tässä välikysymyksessä on kyse, vaikka sitä onkin sitten kuorrutettu muilla asioilla, kun huomattiin, että tällä kertaa kirves taitaa osua Stubbin pään sijaan omaan jalkaan.

Suurin oppositiopuolue SDP, joka edustaa vihreitä ja vasemmistoliittoa maltillisempaa vasemmistoa, ei lähtenyt mukaan näihin poliittisiin hirttäjäisiin. Välikysymyksen tekijät näköjään ajattelevat, että tästä sinänsä harmillisesta tapauksesta pystyisi oikein rajusti puristamalla tiristämään vielä muutaman — tosin halvan, mutta ah, niin rakkaan — poliittisen irtopisteen. Itse en tähän usko, en ainakaan vihreiden osalta. Vasemmistoliitto saattaa olla eri juttu, onhan Paavo Arhinmäki maamme johtava rabulisti, ja saattaa olla, että vasemmistoliiton kannattajien mielestä tällainen maassa makaavan porvarin jatkuva potkiminen ja hakkaaminen edustaa eräänlaista joukkojen tunnelmaa kohottavaa kansalaisaktivismia. (Naurua) Tähän liittyen voi sanoa, että kaiken maailman ministeri Stubbin julkiset lynkkaajat taputtavat varmasti pieniä karvaisia käsiään.

Mutta entä vihreät? Olemme kyllä huomanneet, että kun vihreät ovat nyt oppositiossa, vihreissä on paljon enemmän punaista kuin vihreyttä. Mutta silti. Ovatko myös vihreiden kannattajat sitä mieltä, että tällainen yhden ihmisen jahtaaminen on hyvää ja sivistynyttä politiikkaa? Epäilen vahvasti.

Herra puhemies! Erehtyminen on inhimillistä. Me kaikki teemme virheitä. Eri asia ovat muita paremmat ja hyveellisemmät ihmiset, nuo ulkokultaiset fariseukset, jotka eivät koskaan tee virheitä. Ehkä vihreiden kohdalla on tästä kyse. Kun he tietävät olevansa virheettömiä, he heittivät tässä Stubbin tapauksessa ensimmäisen kiven ja haluavat heittää myös viimeisen kiven. Luulisi, että eräät viime vuosien kohut vihreiden ministereiden ympärillä olisivat saaneet vihreät luopumaan ylemmydentunnostaan, ylimielisyydestään ja erehtymättömyyden illuusiostaan, mutta mihinkäs seepä raidoistaan? Seuraava lausunto olisi kuitenkin kannattanut palauttaa mieleen siinä vaiheessa, kun oikein porukalla päätitte käydä ministeri Stubbin kimppuun: "En ole yhtään sen täydellisempi ihminen kuin kukaan muukaan Suomessa, vaan meillä on kaikilla heikkouksia. Uskon, että ihmiset osaavat erottaa sen, että politiikotkin ovat ihmisiä." Ville Niinistö, Iltalehti, 16.4.2013. Esimerkiksi tämä lausunto osoittaa, että pienen ohikiitävän hetken myös vihreä poliitikko voi kuvitella olevansa ihan tavallinen kuolevainen inhimillisine puutteineen ja virheineen. (Naurua) Tämä outo tunne menee kuitenkin varmasti nopeasti ohi viimeistään siinä tilanteessa, kun on kova kiire etsimään virheitä muista poliitikoista.

Herra puhemies! Viranomaiset antoivat hallintarekisteristä yhteensä 46 lausuntoa. Eduskunnan tietopalvelun — eduskunnan tietopalvelun, edustaja Alanko-Kahiluoto — tarkastaman laskelman mukaan näistä myönteisiä oli 12 eli 26 prosenttia. Kielteisiä oli 43 prosenttia. Kuitenkin välikysymyksessä väitetään Helsingin Sanomiin viitaten, että myönteisten lausuntojen luku "todellisuudessa oli 9,5 prosenttia". Tämä on siis virheellinen lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

ku. (Välihuutoja) Milloin te, edustaja Arhinmäki, tai te, edustaja Niinistö, joka olette nyt poissa, aiotte korjata esittämänne väärän tiedon ja pyytää sitä anteeksi? No, minustakin tämä olisi liikaa vaadittu, mutta eikö teitä yhtään hävetä tai edes nolota se, että jahtaatte ministeri Stubbia virheellisen tiedon antamisesta juuri sellaisessa asiassa, jossa itse annatte eduskunnalle virheellistä tietoa? (Välihuutoja)

Herra puhemies! Ministeri Stubb teki inhimillisen virheen. Virheestään hän on julkisen ryöpytyksen muodossa maksanut aivan varmasti riittävän poliittisen hinnan. Tämä asia on ollut loppuun käsitelty jo aikoja (Puhemies koputtaa) sitten, ja tämä nyt nähtävä arvoton poliittinen näytelmä on ollut alun perin tarpeeton.

14.49 Erkki Tuomioja sd (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Välikysymys koskee eduskunnan työn ja koko poliittisen järjestelmämme uskottavuuden ja toimivuuden kannalta keskeisiä asioita. Eduskunnassa on pitkään kannettu huolta lainsäädännön laadusta ja siitä, miten valiokunnat ovat joutuneet korjaamaan jopa kieliasua ja epä johdonmukaisuuksia hallitusten esityksissä. Syitä tähän voi etsiä laajalti.

Yksi syy on, että laajapohjaisesta komiteavalmistelusta on lähes kokonaan luovuttu. Hallitukset ovat valmistuttaneet esityksensä mieluummin virkатыönä tai jonkun selvitysmiehen, ani harvoin selvitysnaisen, toimesta ja joskus ulkoistaneet työn konsulteille tai jopa lobbareille. Selvitysmiehiltä ja konsulteilta tilaaja saa sitä, mitä haluaa, eikä omaa kantaansa tarvitse koetella poikkeavien mielipiteiden ja kaiken maailman dosenttien kuuntelemisella ja vaihtoehtojen mallien testauksella. Aina ei edes tällaista valmistelua ole käytetty, ja hallitukset ovat puutteellisen valmistelun jälkeen parin vuorokauden yöistunnoissa sopineet suurista ja kauaskantoisista asioista tietämättä tai tarkistamatta kaikkia tarkoittamattomia seurauksia päätösten jälkeen.

Yksi lääke tähän olisi ottaa komiteatyöskentely uudelleen käyttöön. Isoja ja vuosikausiakin istuneita komiteoita oli aikanaan helppo pilkata "herrat istuu, palkka juoksee, järki seisoo, asiat makaa" -tyyliin, joskus aiheesta. Kuitenkin kaikki suuret ja onnistuneet reformit Suomessa on valmisteltu laajan ja osallistavan valmisteluprosessin kautta, jossa parlamentaarilla sekä keskeiset intressitahot kokoavilla komiteoilla on ollut ratkaiseva osuus. Tästä luopuminen tuottaa nyt ongelmia. Yksi on lainsäädännön teknisen tason surkastuminen. Toinen on, että asianosaisten ja asiantuntijoiden komiteatyössä tapahtuvan kuulemisen ja osallistumisen pois jääminen on johtanut yksisilmäiseen valmisteluun ja ministerille läheisten erityisintressien perusteettomaan ja piiloteltuun suosimiseen. Uudistuksilta puuttuu pitkäjänteisyys ja niiden onnistumista tukeva laaja yhteiskunnallinen sitoutuminen.

Toimiva demokratia edellyttää valintojen ja vaihtoehtojen avointa arviointia. Nyt se tehdään jälkikäteen mediassa ja eduskunnassa sen sijaan, että käyttäisimme etupainotteista viisauden etsintää. Tämä kritiikki kohdistuu meihin kaikkiin. Myös me sosialidemokraatit olemme olleet mukana hallituksissa, joiden esitysten valmistelua on aiheesta kritisoitu. Toiveemme onkin, että parannuksia voitaisiin etsiä ja toteuttaa yhdessä, sillä se on koko parlamentaarisen demokratian toimivuuden ja uskottavuuden kannalta meitä kaikkia koskeva asia.

Tämän jälkeen on kuitenkin todettava, että se, mitä valmistelun puutteellisuudesta ja sen seurauksista olen edellä sanonut, on noussut aivan uusiin mittasuhteisiin nyt Sipilän hallituksen aikana. Ei ole uskottavaa, että koetut ongelmat olisivat vain teknisiä tai ajanpuutteen aiheuttamia. Monet ministerit ovat täällä vastanneet arvosteluun, että ovat tehneet parhaansa käytettävissä olevan ajan puitteissa. Kuitenkin hallitus on useimmiten itse määritel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

lyt aikataulun juuri niin kireäksi, että se antaa tekosyn laajemman kuulemisen ja huolellisemman valmistelun sivuuttamiseen.

Välikysymyksessä on käyty läpi useita esimerkkejä siitä, minkälaisiin tilanteisiin tämä on johtanut. Hallituksen toimia on leimannut haluttomuus ja kenties pelkokin kuulla eri asiantuntija- ja asianosaistahojen näkemyksiä. Sen tavaksi on muodostunut pyrkimys enakoivasti sivuuttaa kaikki etukäteen tehtyjen poliittisten päätösten kanssa ristiriitaiset näkemykset. Tahattomuudesta tai tarkoituksellisuudesta riippumatta lopputulos on, että hallitus on toistuvasti jäänyt kiinni yrityksistä antaa väärää tietoa ja salata oikeata. Mikään "oho, anteeksi" ei tätä vielä korjaa.

Politiikassa kaikki toimijat pyrkivät esittämään asiansa itselleen edullisessa muodossa ja hankkimaan sille kansalaisten kannatuksen. Uutta on se, että hallitus on valjastanut virkakoneiston ja tiedottajansa manipuloidaan julkisuutta tahtonsa mukaisiin tarkoituksiin. Näin menetellessään hallitus horjuttaa luottamusta viranomaisviestintään, (Puhemies koputtaa) jonka tulee olla avointa, neutraalia ja tasapuolista. Hallituksen vastaus ei valitettavasti kerro siitä, että se olisi aidosti valmis ei vain pakon edessä myöntämään virheensä vaan myös korjaamaan toimintatapansa palauttaakseen luottamuksen lainvalmistelun avoimuuteen ja aitoon vuorovaikutukselliseen kuulemiseen, joka on suomalaisen sopimusyhteiskunnan ja toimivan parlamentaarisen demokratian perustava edellytys.

14.55 Pekka Haavisto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt esillä oleva välikysymys ei käsittele vain hallintarekisterin valmistelua vaan laajemmin lainvalmistelun avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteita. Menneestä prosessista on mielestämme opittavaa. Me vihreät annamme arvon valtiovarainministeri Alexander Stubbin anteeksipyyntölle. Uskomme, että väärin tietojen osalta kysymys on ollut inhimillisestä erehdyksestä. (Ben Zyskowitz: Siksihän te teitte tämän välikysymyksen!)

Nykyjärjestelmä, jossa suomalaiset saavat omistaa kotimaisia osakkeita suoraan vain arvo-osuustilien kautta, on taannut viranomaisten, esimerkiksi verottajan, tiedonsaannin. Hallintarekisterimallissa osakeomistukset jäisivät näkymättömiin pankkien tai salkunhoitajien taakse. Lausuntokierroksella monet viranomaiset tyrmäsivät tämän mallin, esimerkiksi poliisi, syyttäjä ja verottaja. Pelättiin osakeomistusten siirtyvän tiedonsaannin ulottumattomiin ja harmaan talouden lisääntyvän.

Arvoisa puhemies! — Ja nyt, edustaja Zyskowitz, kuunnelkaa tarkasti. — Me vihreät olemme markkinatalouden kannattajia. Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat markkinoiden toiminnan keskeinen edellytys. Sijoittajan kannalta on tärkeää, että esimerkiksi sisäpiirikaupoissa kiinnijäämisriski on korkea. Yritysten rooli esimerkiksi ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa on yhä keskeisempi. On tärkeää tietää, kuka omistaa Fennovoiman, kuka omistaa Talvivaaran. Yleisöjulkisuuden rinnalla tärkeää on viranomaisjulkisuus. Verottajan ja poliisin tulee saada tarvitsemansa tiedot. Lainsäätäjinä meidän on tehtävä järjestelmiä, jotka vähentävät harmaata taloutta.

Puhemies! Lainsäädäntövalmistelun taso puhuttaa. Viimeksi asian on nostanut esille eduskunnan vastavalittu pääsihteeri Maija-Leena Paavola. Jos viranomaisten ja riippumattomien asiantuntijoiden rooli lainvalmistelussa heikkenee, tilalle tulevat erilaiset edunvalvojat valmiine ehdotuksineen. Lainvalmistelussa tulisi käyttää asiantuntemusta myös intressipiirien ulkopuolelta, muun muassa yliopistoista. Dosentti ei saa olla kirosana. Tietopohjainen päätöksenteko ja avoin valmistelu parantavat lainvalmistelun tasoa ja lisäävät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

kansalaisten luottamusta. Ei saa syntyä vaikutelmaa, että lakeja Suomessa valmistellaan suppeasti valittujen eturyhmien kanssa ilman julkista ja avointa keskustelua.

Arvoisa puhemies! Hallintarekisteriasian valmisteluun liittyy myös kysymys toimittajien tiedonsaantioikeudesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Valtiovarainministeriön vero-osaston kriittistä lausuntoa ei oltu viety valtioneuvoston hankerekisteriin. Ministeriö myös suunnitteli tiedotustilaisuutta, jonne nimeltä mainittu toimittaja ei ollut tervetullut. Asian tultua julkisuuteen tämä korjattiin. Valtioneuvoston ja ministeriöiden on palveltava tasapuolisesti kaikkia toimittajia ja tiedotusvälineitä.

Puhemies! Elämme lobbarien ja edunvalvojien aikakautta. Tässä ei ole sinänsä mitään pahaa, kunhan kansalaisten, järjestöjen ja yritysten tasapuolisesta kohtelusta pidetään huolta ja lainsäädäntötyössä kunnioitetaan asiantuntemusta. Euroopan unionissa on otettu käyttöön malli, jossa eri edunvalvojat vapaaehtoisesti rekisteröityvät niin sanottuun lobbari- eli avoimuusrekisteriin, jolloin toiminta on mahdollisimman avointa ja läpinäkyvää. Lobbarirekisterin käyttöönottoa Suomessakin ovat ehdottaneet muun muassa kokoomuksen kansanedustaja Timo Heinonen ja SDP:n entinen kansanedustaja Mikael Jungner.

Me vihreät kannatamme tällaista avoimuusrekisteriä. Se lisäisi poliittisen päätöksenteon avoimuutta ja tekisi nykyistä näkyvämmäksi sen, mitkä erilaiset intressitahot pyrkivät päätöksentekoon ja lainsäädäntötyöhön vaikuttamaan. Avoimuusrekisteri olisi yksi tapa kehittää demokraattista päätöksentekoa oikeaan suuntaan.

Ärade talman! De gröna understöder marknadsekonomin. Tillgänglighet till öppen information om aktieägarande är en förutsättning för marknadernas verksamhet. Vi föreslår att det grundas i Finland ett lobbings- eller öppenhetsregister likt EU:s modell. Detta skulle utveckla demokratin och öppenheten också i Finland.

Arvoisa puhemies! Teen seuraavan epäluottamusehdotuksen:

"Kuultuaan valtioneuvoston vastauksen välikysymykseen eduskunta toteaa, että

1) markkinatalouteen kuuluu olennaisesti avoimuus ja tiedon saaminen yritysten omistussuhteista ja niissä tapahtuneista muutoksista,

2) lainsäädäntötyön laatuun tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota muun muassa ottamalla eri viranomaisten ja asiantuntijoiden lausunnot paremmin huomioon,

3) tiedotusvälineiden ja toimittajien tasapuolinen kohtelu sekä asianmukainen tiedonsaanti lainsäädäntöhankkeista kuuluu valtioneuvoston velvollisuuksiin,

4) Suomeen tulisi luoda niin sanottu lobbari- eli avoimuusrekisteri lisäämään läpinäkyvyyttä päätöksenteossa ja että

hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

15.00 **Markus Mustajärvi vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aion puhua asiallisemmin kuin edustaja Zyskowicz. — Välikysymys on tehty aiheesta, sillä nyt käsittelemme perimmäisiä asioita ja nimenomaan demokratian kannalta. Emme puhu pelkästä yhden ministerin yhdestä lipsahduksesta tai väärän tiedon levittämisestä vaan siitä, millainen hallintokulttuuri Suomeen on juurrutettu. Se kuva on pelottavan rujo. Ongelma ei koske pelkästään ministereitä vaan myös ministeriöitä ja virkakuntaa sekä tiedotusvälineitä, jos ne alistuvat poliittiseen ohjaukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Valtiovarainministeriö teki kömpelön mutta samalla paljastavan yrityksen ohjailla julkisen keskustelun mieleiseen suuntaan hallintarekistereitä koskien. Onneksi tiedotusvälineet olivat hereillä.

Välikysymyksessä ja välikysymyksen ensimmäisen allekirjoittajan puheessa käytiin hyvin läpi tapahtumien ketju. Ministerin sanaan on voitava luottaa kaikissa tilanteissa, samoin siihen, että lakeja valmisteleva koneisto toimii avoimesti ja tasapuolisesti ja että hallituksen esitysten seuraukset arvioidaan niin rehellisesti kuin mahdollista. Anteeksiapynnöillä, vaikka niitä esitettäisiin tukuittain, ei ratkaista perimmäistä ongelmaa eli valmistelukoneiston ja hallituksen kyseenalaista tapaa toimia. Siksi vasemmistoliiton ryhmä päätti tehdä välikysymyksen, ja olemme tyytyväisiä, että vihreitten linja piti, vaikka teitäkin varmaan painostettiin. Kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! Esittelen vielä yhden esimerkin, joka on erityisen mielenkiintoinen, koska hallituksen ministerit ovat vastauksissaan keskenään hyvin eri mieltä.

Syksyllä tekemässämme kirjallisessa kysymyksessä peräsimme, paljonko Suomelle aiheutuu kustannuksia EU-jäsenyydestä. Kyse oli siis äärimmäisen isosta asiasta myöskin rahallisesti mitattuna. Ministeri Stubb rinnasti Suomen Norjaan omassa vastauksessaan. Hän sanoi: "Esimerkiksi Norjalle EU:n ulkopuolisena valtiona aiheutuu edustuston toiminnan lisäksi myös huomattavia muita jäsenyyden vaihtoehtokustannuksia, koska Norja maksaa noin 2 miljardia euroa EU:n köyhemmille jäsenmaille korvaukseksi siitä, että se pääsee EU:n sisämarkkinoille. Jonkin vastaavan kustannuksen Suomikin joutuisi maksamaan yhteiseurooppalaisille markkinoille pääsystä, jos se ei olisi EU:n jäsenvaltio."

Tätä ennen ministerin vastauksessa oli aina käsitelty vuosittaisia lukuja, kun oli käsitelty Suomelle aiheutuvia kustannuksia. Vertaus oli niin outo, että päätimme kysyä asiaa toisen kerran. Pyysimme asianomaisen ministerin vastaavan, kuinka paljon Norja maksaa vuosittain Euroopan unionille joko vapaaehtoisesti tai sopimuksiin perustuen. Tällä kertaa ministeri Soini vastasi, paljon täsmällisemmin ja oikein: "Viimeisimmällä rahoituskaudella 2009—2014 tämä Eta-maiden niin sanottu koheesiorahoitus oli yhteensä noin 1,8 miljardia euroa. Käytännössä Norja maksaa valtaosan tästä summasta."

Tarkasti ottaen Norja maksaa 1 740 miljoonaa euroa, mutta ei yhden, vaan kuuden vuoden aikana. Ministeri Stubbin vastauksessa verrattiin Norjan kuuden vuoden ja Suomen yhden vuoden kustannuksia. Asetelma vaikuttaa oudolta, jos samaan kysymykseen lähes samaan aikaan saman hallituksen kaksi ministeriä, Stubb ja Soini, antavat täysin eri vastauksen. Kysyjähän ei voi olla väärässä, koska kysyy sitä, mitä ei tiedä, mutta vastaajien olisi syytä olla oikeassa. Nyt jompikumpi, joko ministeri Stubb tai ministeri Soini, on oikeassa, toinen väärässä, ja kyse on isosta asiasta, miljardiluokan vuosittain toistuvasta maksusta.

Kannatan edustaja Arhinmäen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

15.05 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! "Land skall med lag byggas" är den flera hundra år gamla principen vi följt i vårt land. Magna Chartas 800-årsjubileum firas också i år. Det är mot den bakgrunden man med oro noterar att lagberedningsarbetet i vårt land redan en längre tid har fått höra kritik för att inte hålla tillräcklig hög standard och för att inte leva upp till målen för god lagberedning.

Justitieministeriet har en utmärkt processhandbok för lagberedning, men det finns stunder då man undrar om regeringen gett sig tid att läsa den. Med processhandbokens enkla principer skulle flera misstag den här hösten ha kunnat undvikas. Ett exempel på hur öp-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

penhet och korrekthet har kommit i andra hand diskuterar vi i dag, då processen vid finansministeriet kring den omstridda förvaltarregisterlagen är föremål för granskning.

Frågan handlar inte enbart om en felsägning under plenum, utan om hur hela beredningsprocessen har gått till. En noggrann genomgång behövs för att återställa förtroendet. Därför är det bra att saken diskuteras. Om den klara merparten av de utlåtanden som gavs var negativa eller kritiska mot lagförslaget, på vilket sätt kom det till uttryck då lagförslaget avancerade?

Arvoisa puhemies! Meidän on syytä keskustella lainvalmisteluprosessista yleisemmin. Myöskään edelliselle hallitukselle ei voi antaa puhtaita papereita, mutta ikävä kyllä monet seikat viittaavat siihen, että prosessit ovat nyt entisestään heikentyneet. Hallituksen asettamat tiukat aikataulut tekevät hyvän lainvalmistelun joissakin tapauksissa mahdottomaksi. Esimerkiksi voidaan ottaa vaikkapa eläkeläisten asumistuki. Hallitus peruutti, kuten tunnettua, leikkausehdotuksensa, mikä oli sinänsä viisasta, mutta vajaassa viikossa pykälät kirjoitettiin uudelleen. Voidaanko tätä kutsua hyväksi lainvalmistelutyöksi? Onko asianomaisten kuulemiseen riittävästi aikaa?

Uudistus, jonka päättäjät haluavat viedä läpi, ei raukea vain sen vuoksi, että valmisteluun annetaan pari kuukautta lisää aikaa, koska hyvä lainvalmistelu vaatii aikaa. Vähintään kahdeksan viikon lausuntoaikaa koskevassa suosituksessa onkin tämän vuoksi ajatusta. Lisäksi hyvässä lainvalmistelussa tarvitaan kunnollisia vaikutusten arviointoja. Tämä koskee niin yhteiskunnallisia vaikutuksia, sukupuolivaikutuksia kuin kielellisiäkin vaikutuksia. Hallituksen pyrkimys työmarkkinalakien muuttamiseksi olisi vaatinut kunnollisen sukupuolivaikutusten arvioinnin ennen lakipaketin esittelyä. Vaikka kaksi kättilöä sai hallituksen tarkistamaan ehdotustaan matkan varrella, vaarana on, että lakipaketti, sikäli kuin se toteutuu, kohdistuu naisvaltaisiin aloihin kohtuuttoman ankarasti.

Arvoisa puhemies! Aikaisemmin asetettiin laajapohjaisia komiteoita, jotka tekivät hyvän esityön suurille uudistuksille. Ruotsalainen eduskuntaryhmä asettaakin kysymyksen, eikö komiteatyöskentely pitäisi saattaa jälleen kunniaan. Lainvalmistelun laatua on syytä parantaa. Tarvitsemme hyvin perusteltuja lakipaketteja, jotka myös kestävätkin perustuslainmukaisuuden arvioinnin perustuslakivaliokunnassa. Huolimattomasti valmistellut lait, joita perustellaan aikataulusyillä, nakertavat politiikan uskottavuutta. Me tarvitsemme enemmän, emme suinkaan vähemmän luottamusta.

Värderade talman! I sista hand är det varje minister som har ett personligt ansvar för lagberedningen i sitt ministerium. Man kan inte skyffla över det ansvaret på någon annan. För Finland har det en längre tid varit oerhört viktigt att på den internationella arenan tala om vikten av rättsstatsprincipen. Vi har inte råd att själva pruta på kvaliteten i vår lagstiftningsprocess. Tvärtom har vi all anledning att leva upp till de ideal vi själva så varmt förespråkar. Varje tjänsteman och varje enskild minister, samt i slutändan hela regeringen, måste ta till sig av den kritik som nu har framförts och ha beredskap att ändra sina arbetsmetoder så att de lagförslag som härfter kommer till riksdagen uppfyller kraven på en god lagberedning. Det har hela riksdagen och Finlands folk rätt att förvänta sig.

15.10 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei yhdy vasemmistoliiton ja vihreiden välikysymykseen. Kiteytän kantamme kolmeen pointtiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Pointti numero 1: valtiovarainministeri antoi eduskunnalle virheellistä tietoa hallintarekisteriä koskevista viranomaislausunnoista.

Pointti numero 2: valtiovarainministeri myönsi antaneensa virheellistä tietoa ja pyysi tätä eduskunnan edessä anteeksi.

Pointti numero 3: valtiovarainministeri muutti kyseistä esitystä niin, etteivät hallintarekisterit, joista annettiin virheellistä tietoa, enää sisälly lain valmisteluun.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä hyväksyy valtiovarainministerin anteeksi-pyyntönsä.

Edustaja Arhinmäki nostaa välikysymyksessään esiin politiikan kirjoitetut ja kirjoittamattomat säännöt. Ministerillä on erityinen velvollisuus sekä valansa että perustuslain pohjalta rehellisyyteen. Mutta totuudessa pysymisen eettinen vaatimus pätee myös meihin kansanedustajiin. Emme saa antaa väärää todistusta tai kuvaa toisistamme. Tässä salissa on liian paljon toisten edustajien sanomisten tahallista väärinymmärtämistä, sanomisten ja tekemisten vääristelyä ja liioittelua. Välikysymyksen keskiössä on valtiovarainministerin lausunto hallintarekisteriä koskevista viranomaislausunnoista. Vaikka ministerin vastaus oli virheellinen, en usko, että hän tarkoituksellisesti tai tietoisesti yritti viedä eduskuntaa harhaan. Sellaisessa ei olisi ollut mitään järkeä. Viranomaislausunnot ovat julkisia ja kaikkien tarkistettavissa. Viranomaislausunnoissa ei myöskään ollut mitään yllättävää. Viranomaisten huolet omistustietojen julkisuudesta ja hallintarekisterien sallimisen riskeistä harmaan talouden kannalta ovat olleet tiedossa jo pitkään.

Politiikassa on muitakin kirjoittamattomia sääntöjä. Yksi tärkeimmistä on, että asiat riitelevät, eivät ihmiset. Eduskunnassa voi ja pitääkin käydä kriittistä keskustelua. Kansalaiset ovat valinneet meidät edustamaan erilaisia arvoja ja ratkaisumalleja yhteiskunnallisiin ongelmiin. Keskustelu kuitenkin liian usein ajautuu henkilöön kohdistuvaksi arvosteluksi ja jopa nälvimiseksi. Tähän syyllistytään niin hallituksen kuin opposition taholta.

Välikysymys on perustuslaissa säädetty parlamentaarinen menettely, jolla selvitetään hallituksen nauttima luottamus eduskunnassa. Toivoisimme muilta oppositiopuolueilta huolellisempaa harkintaa sen käyttämisessä. Välikysymys kärsii inflaation, jos sitä käytetään liian löyhin perustein.

Tässä välikysymyksessä moititaan myös hallitusta eri lakihankkeiden heikosta valmistelusta. Tämä huoli on aiheellinen. Hallituksen toiminta lainvalmistelussa on ollut poukkoilevaa. Esityksiä on peruttu ja muutettu hätäisesti. Monet syksyn aikana tuoduista esityksistä ovat olleet myös puutteellisesti (Hälinää — Puhemies koputtaa) valmisteltuja. Vaikutusarvioinnit ovat jääneet tekemättä. Syksyn aikana on eduskunnalle tuotu esimerkiksi useita lapsiin vaikuttavia lakihankkeita, joista lapsivaikutusten arviointi puuttuu. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä odottaa, että hallitus ottaa oppia menneen syksyn aikana tehdyistä virheistä. Lainvalmistelussa tulee olla huolellisempi, ja eduskunnan pitää saada kaikki oleellinen tieto. Mutta odotamme myös muilta oppositiopuolueilta vastuullisuutta. Ilkkumisella ja räyhäämisellä ei edistetä hallituksen eikä opposition ajamia asioita, vaan heikennetään eduskunnan arvovaltaa kansalaisten silmissä.

Edessämme on poikkeuksellisen vaikeita haasteita. Talouden, työllisyyden ja kilpailukyvyyn kohentamiseksi meidän tulee yhdessä kyetä tekemään päätöksiä, joilla turvataan hyvinvointi tuleville sukupolville. "Eripuraisuus omissa riveissä iskee tuhoisammin kuin vihamiehen miekka." Tämän opetuksen halusi Suomen marsalkka Mannerheim muistelmisaan painaa tulevien sukupolvien tietoisuuteen. Häntä mukaillen: yhdessä vastuuta kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

taen, toinen (Puhemies koputtaa) toistamme kunnioittaen ja kansallista yhteishenkeä rakentaen Suomen kansa voi lujasti katsoa tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia valitsemaltanne paikalta.

15.16 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen lainvalmistelu noudattaa samaa käytäntöä kuin aiemminkin kausilla. Tämän lisäksi hallitus on päättänyt parantaa, kuten valtiovarainministeri vastauksessaan kertoi, vaikutusten arviointia. Perustamme hallitusohjelman mukaisesti lainsäädännön arviointineuvoston. Sitä koskeva asetus on viimeisteltävänä, ja sen on tarkoitus tulla voimaan helmikuun alussa. Arviointineuvosto aloittaa toimintansa tämän jälkeen. Oikeusministeriö on myös asettanut 2. päivä marraskuuta tänä vuonna yhteistyöryhmän lainvalmistelun kehittämiseksi. Myös komiteatyön palauttaminen on ollut mietinnässä. Tulemme tämän asian selvittämään kevään aikana.

Hallituksen esityksistä totean, että hallituksen esitys on aidosti auki siihen saakka, kunnes se annetaan eduskunnalle. Tätä varten pyydetään lausuntoja. Lausunnot ovat julkisia ja kaikkien arvioitavissa. Lausuntojen pohjalta tarvittaessa parannamme esitystämme, mikäli lausunnot antavat siihen aihetta.

Arvoisa puhemies! Se on selvää, että kaiken, mitä täällä eduskunnassa lausutaan, on perustuttava faktoihin. Meille kaikille tulee joskus virheitä, ainakin minulle tulee joskus virheitä. Minulle valtiovarainministerin anteeksipyyntö riitti. Ministeri Stubbilla on täysi luottamukseni.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, siirrymme nyt debattivaiheeseen. Pyydän niitä, jotka haluavat siihen osallistua, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.18 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskiewicz käytti termiä "rabulisti". Se tarkoittaa räyhääjää, suunsoittajaa, suurisuista politiikkaa, yltiöpäättä. Kun kuunteli näitä puheenvuoroja, niin oikeastaan vain yksi näistä puheenvuoroista täytti tämän rabulisti-termin sisällön. Sen sijaan esimerkiksi edustaja Tölli ja edustaja Kivelä käyttivät asialliset, niin kuin muutkin, puheenvuorot, joissa myös tuotiin esille näitä virheitä, joita on valmistelussa tehty, ja todettiin aivan oikein, että valmistelun tasoa pitää parantaa, ja siitähän tässä välikysymyksessä on kysymys. (Ben Zyskiewicz: Eikä ole!)

Arvoisa puhemies! Pakkolait on valmisteltu kiireessä ja lausuntokierrokselle jätetystä lakiesityksestä on jätetty pois aiemmassa lakiluonnoksessa olleita tärkeitä asioita. Talousasiantuntijat ovat todenneet ylioptimistisiksi työpaikka-arviot, joita hallitus on antanut. Eikö nyt olisi syytä vetää (Puhemies koputtaa) pakkolait pois, jotta tulisi uskottavuutta valmisteluun?

15.19 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni meidän keskusteluamme häiritsee se, että tarkoituksellisesti käsitetään ja tulkitaan toisen puheenvuoro väärin. Jos meillä menee ruuti siihen, emme me saa mitään aikaan, me olemme selaisessa taloudellisessa tilanteessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

No, sitten toinen asia tästä keskustelusta: on erittäin hyvä, että yhteisesti nyt paneudutaan lainsäädännön valmistelun kehittämiseen, ja näyttää siltä, että siinä on kohtuullinen yhteisymmärrys.

Sitten mitä tulee hallituksen valmistelemiin asioihin, niin kauan kuin asia on vielä hallituksessa, ei ole olemassa lakiesitystä eduskunnalle — se on avoin, ja siihen pystytään vaikuttamaan. Minusta hallitus on ottanut tässä hyvän toimintatavan, että myöskin avoimesti (Puhemies koputtaa) otetaan kritiikkiä vastaan, ja sitä pitää kehittää. Mutta tämä (Puhemies koputtaa) monijäsenisen lainvalmisteluelimen kunnian palauttaminen on hyvin tärkeä asia.

15.20 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Errare humanum est, sanoivat jo muinaiset roomalaiset: 'Erehtyminen on inhimillistä.' Erehtyminen on myös ministerillistä, se on eräänlainen ihmisyytemme tuntomerkki.

Mutta valitettavasti tässä opposition välikysymyksen allekirjoittajien keskuudessa on sitä henkeä, että täydellisiä ihmisiä ei olekaan — tai kun meitä sitten on niin vähän. On todellakin paneuduttava ilman kiihkoilua yhteisymmärryksen löytämiseen. Avoimuus ei ole minkään yksittäisen hallituksen asia vaan perusarvo ja toimintamalli, jonka pitäisi kantaa hallituskaudelta toiselle. Se on kehityssiirtymä asiasta toiseen, (Puhemies koputtaa) perusarvo.

15.21 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Haavisto piti sovinnollisen puheen, ja edustaja Arhinmäenkin jälkimmäinen puheenvuoro oli rakentava. Mutta ette te pääse sitä karkuun, mistä tämä välikysymys tehtiin. Minulla on tässä noin kymmenen lehtiotsikkoa siitä alkaen, kun ilmoititte välikysymyksestä. Tästä Vihreä Lanka: "Oppositio vaatii Stubbia tilille valehtelusta." Ja jatkuen esimerkiksi Uusi Suomi: "Stubbin virheellisestä lausunnosta välikysymys hallitukselle." Ja kun lukee teidän välikysymystekstiänne, te syytätte ministeri Stubbia tietoisesta vääristelystä. Tästä tässä välikysymyksessä on kyse. Ja luenpa edustaja Niinistön tviittejä niin kauan kuin aikaa riittää: "Asioista voi olla eri mieltä — mutta vääristely halveksuttavaa." "Seuraamuksia odotetaan: miten paljon voi vääristellä ja johtaa harhaan?" "Poliittisen vastuun välttelyn raukamaisuuden huippu laittaa VM-virkamiesten piikkiin oma vääristely." "Ville Niinistö jyrähtää Stubville: Häikäilemätöntä valmistelua." "Stubbin asema vaakalaudalla. Jäätteenmäki erosi annettuaan väärää tietoa eduskunnan kyselytunnilla. Vääristely samaa tasoa." "Vaadimme yhä Stubbia tekemään (Puhemies koputtaa) tiliä eduskunnalle valmisteluun ja vääristelystään." (Puhemies koputtaa) Ja niin edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt se aikalmiitti olisi kyllä täynnä, ja myönnän näin ollen puheenvuoron seuraavana edustaja Tuomiojalle.

Tästä tässä välikysymyksessä on kyse, vaikka nyt yritätte päästä tätä karkuun.

15.22 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta tämä välikysymys on osoittanut tarpeellisuutensa, ja käytetään tätä tilaisuutta ei nyt menneiden tai yksittäistapausten ruodintaan vaan siihen, kun täällä on myös nyt hallituspuolueidenkin taholta tunnustettu se tosiasia, että lainsäädäntötyön prosessointi vaatii kehittämistä, että on puutteita. Olin iloinen, että pääministeri totesi, että komiteatyöskentelyynkin palaamista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

harkitaan. Tämäkin on selvä edistysaskel. Että käytetään nyt tätä tilaisuutta siihen, millä tavoin me voimme parantaa sitä lainsäädännön tasoa ja valmistelun avoimuutta. Jos tästä olemme yksimielisiä, niin pitäisi sen myöskin näkyä sitten näissä tulevissa ratkaisuisa. Ja jos hallitus haluaa opposition osallistuvan tällaiseen arviointiin ja valmisteluun, olemme varmasti siihenkin valmiita.

15.23 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en usko, että on niin sanottuja turhia välikysymyksiä. Kyllä ne nousevat aina jostakin tarpeesta saada asia keskusteluun, ja tässä on käyty nyt sitten myös lainsäädännön laatuks keskustelua taval- la, jota en ole tänä syksynä ainakaan täällä nähnyt aikaisemmin.

Ensin haluan kiittää edustaja Tölliä rakentavasta puheenvuorosta. Mutta haluaisin yhtyä niihin, jotka esittävät tätä komiteamallia, asiantuntijoiden mukaan ottamista laajemmin isojen lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun, ja toivon myös, että tämä lobbarirekisteri-, avoimuusrekisteriasia saisi Suomessa tuulta siipiensä alle, koska tänä päivänä tulee paljon erilaisia viestintätoimistoja, erilaisia järjestöjä, erilaisia intressitahoja ja olisi ihan hyvä, että he rekisteröityisivät ja kertoisivat, keitä he ovat, millä asialla he ovat, mitkä ovat hei- dän tavoitteensa. Poliitikot voisivat merkitä: olen tavannut sitä tai tätä lobbaria. Tämä jär- jestelmä muuttuisi paljon avoimemmaksi tätä kautta.

15.24 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vi har kun- nat konstatera att det har funnits brister i lagberedningen. Det fanns det redan också förra regeringsperioden, men det har kanske varit ännu mer märkbart den här hösten.

Men, talman, jag är nöjd att höra att regeringen ställer sig åtminstone i princip positiv till att utreda det här med att ta kommittémetoden tillbaka till heders igen. Jag tror att vi i vårt land skulle behöva mera grundlig lagberedning, och där skulle också det här kommittétän- kandet absolut ha en plats. Frågan är nu med vilken tidtabell regeringen kan tänka sig att ge oss ett svar på när man kan gå in för det här.

Eli oli äärettömän hienoa kuulla, että hallituksen piirissä on mietitty, että komiteakäytän- tö voitaisiin ehkä palauttaa. Olisi hyvä saada tietää myös, missä ajanjaksossa hallitus nyt tulee sitä miettimään. Saadaanko nähdä vielä tällä hallituskaudella sitä, että eri lakipaket- teja lähdetään valmistelevaan komiteapohjalta, vai mikä on tälle aikataulu?

15.26 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän väliky- symyksen kärkenä oli valtiovarainministerin lausunto, joka mielestämme on jo aiemmin perusteellisesti käsitelty, joten sen vuoksi itse pidän tätä 20 vuoden eduskuntaurani ehkä turhimpana välikysymyksenä. (Välihuutoja) Jos tämä välikysymyksen kärki olisi suunnat- tu juuri tähän lainvalmisteluun, (Välihuutoja) niin siihenhän olisi vastannut ministeri Lind- ström eikä ministeri Stubb.

Tätä lainvalmistelun tasoakin on kyllä moitittu niin kauan kuin muistan. Mutta kuiten- kin on mielestäni syytä olla huolestunut siitä, että tämän syksyn aikana valiokuntien mie- tinnöissä on moitittu useita esityksiä esimerkiksi vaikutusarvioiden puutteesta. Tästä on to- dellakin pitkä lista olemassa, ja toivon, että (Puhemies koputtaa) oikeusministeri Lind- ström, joka vastaa lainvalmistelun tasosta, nyt vastaisi näihin kysymyksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

15.27 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En uskokkaan, että ministerit itse kirjoittavat vastaukset kirjallisiin kysymyksiin, vaan laittavat nimensä alle. En tiedä, pääsikö ministeri Stubb kartalle, mistä puhuin. Ne kirjallisten kysymysten vastaukset ovat numerot 242 ja 303. Jokainen kansalainen voi nämä asiat tarkistaa.

Tässä omassa vastauksessanne puhutte maa- ja metsätalousministeriön kohdalla vuoden 2016 vuosittaisista kustannuksista, valtion matka- ja kulunhallintajärjestelmän osalta vuoden 2014 Valtiokonttorin tiedoista ja sitten vielä pysyvän edustuston kustannuksissa vuoden 2014 tilinpäätöstiedoista. Eli aina vuositasolla. Mutta sitten kun mennään tähän Norjaa koskevaan vertailutietoon, niin te puhutte 6 vuoden kustannuksista sen sijaan, että Suomea koskevissa kustannuksissa te puhuitte aina vuoden kustannuksista. Eivät nämä ole vertailukelpoista tietoa keskenään. Ministeri Soinin vastaus oli hyvin jämpä ja oikea. Onko nämä vastaukset valmisteltu kahdessa eri ministeriössä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, paikan päältä tai pöntöstä, 2 minuuttia.

15.28 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindströ** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä tuli tästä lainvalmistelusta, mikä on itse asiassa tämän välikysymyksen varmaan se tärkein anti mielestäni, että tästä asiasta puhutaan. Tosiaan niin kuin pääministeri sanoi, oikeusministeriössä on tällainen yhteistyöryhmä perustettu 2. päivä marraskuuta. Ja jos katsoo sen työryhmän tehtäviä — muun muassa, en nyt kaikkea rupea tässä luettelemaan — niin se edistää hyvän lainvalmistelumenettelyn noudattamista, hyvien käytäntöjen levittämistä, seuraa lainvalmisteluoppaiden ja prosessikaavioiden käytön noudattamista käytännössä ja edistää jälkikäteen vaikutusarvioinnin käyttöönottoa valtioneuvostossa. Eli kyllä tähän asiaan vakavasti on nyt kiinnitetty huomiota hallituksen taholta. Ja kuten täällä on muutamassa erittäin hyvässä puheenvuorossa kerrottu, eiväthän kaikki lait ole valmiita ennen kuin tulevat tänne näin, ne ovat avoimia kaikelle tässä valmisteluvaiheessa, lausuntoja pyydetään nimenomaan sen takia, että jos sieltä löytyisi jotain ideaa. Hallitushan on kertonut avoimesti, liittyen nyt vaikka näihin pakkolakeihin, miten tämä menettely menee. Me olemme avoimia ehdotuksille, ovi on auki.

Eli en minä nyt näe tässä mitään hyvää. Mutta siinä näen hyvää, että me keskustelemme tästä asiasta, että lainsäädäntöä pitää kehittää. Ja koska se on oikeusministeriön vastuulla, niin ilman muuta tähän suhtaudutaan vakavasti, ja kaikkiin ideoihin, jotka tulevat oppositiostakin, suhtaudun aina vakavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuorot jatkuvat.

15.29 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen positiivisen yllättynyt siitä asiallisesta ilmapiiristä, miten tätä välikysymystä on käsitelty, ja jaan sen huolen, mikä täällä istunnossa on tullut jo aiemminkin esille tästä lainvalmistelun laadusta. Jopa lyhyellä edustajakokemuksella huomaa, että monissa lakiesityksissä on jopa teknisiä virheitä ja ilmeisesti liikaa kiirettäkin meillä on lainvalmistelussa. Tuen tässä kyllä edustaja Töllin näkemyksiä siitä, että varmasti monijäseniset työryhmät, komiteat, missä kaikki sidosryhmät ovat edustettuina, tulisi ottaa uudelleen käyttöön.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomion siihen, että meillä on tässä salissa noussut sellainen ikävä tapa, että perustuslailla ja perusoikeuksilla on alet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

tu politikoida. Vähän joka suunnasta salia, eri puolueista, syytetään etukäteen lakiesityksiä perustuslain vastaisiksi ja suhtaudutaan jopa vähän vähätellen ihmisten perusoikeuksiin. Toivoisinkin, että meillä annettaisiin perustuslakivaliokunnalle työrauha käsitellä lakiesityksiä niin kuin meidän valtiosääntö edellyttää ja kunnioitettaisiin yli puoluerajojen meidän perustuslakia.

15.31 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No, tässähän on välikysymyksen kärki sujuvasti vaihtunut johonkin aivan muuhun kuin mitä sen vielä yleisesti käsitettiin olevan hetki sitten. Jos se on kerran tämä lainvalmistelu, mistä nyt kerrotaan olevan kyse, niin kuten pääministeri totesi, se toimii kuten ennenkin. Toki tällä vaalikaudella tavoitetaso on aika korkea ja asioita on huomattavasti enemmän ja nopeammassa tahdissa saatava käsiteltyä kuin edellisillä vaalikausilla.

Jos kärki oli tämä, niin muistutan myös siitä, että välikysymys oli aika oudosti muotoiltu, vain ikään kuin yhden ministerin ympärille. Ja sitä edeltävä keskustelu myös oli hyvin erikoinen sävyiltään, jos tarkoitus oli olla rakentavasti kriittinen tämän lainvalmistelun suhteen. Hallitusta syytettiin muun muassa Arhinmäen avauspuheenvuorossa huonosta valmistelusta ja siitä, että häpäisemme tai viemme koko politiikalta uskottavuutta. Voisitte ehkä näyttää sitten mallia ensi kerralla, kun valmistelette välikysymystä: ehkä siinäkin kannattaa miettiä, (Puhemies koputtaa) miten se muotoillaan ja valmistellaan.

15.32 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse myöskin olen sitä mieltä, että hyvä, jos tämä keskustelu kääntyy siihen, että me teemme päätöksiä perustuen punnittuihin tietoihin ja monipuoliseen analyysiin. Sitä varmaan on tehtykin, mutta täytyy katsoa sitten myöskin monipuolisesti.

Olisin oikeastaan kysynyt valtioneuvoston jäseniltä, kun edustaja Haavisto sanoi vihreiden puheenvuorossaan, että suurena ongelmana tässä hallintarekisterissä oli viranomaisien tietojen saanti, ei ollut saatavilla tietoa. Mutta jos katsoo niitä selvityksiä, mitä itse talousvaliokunnan puolella saan, viranomaiset saavat erittäin hyvin tietoa hallintarekisterin takaa, plus siinä oli vielä sen lisäksi tämä eurooppalainen tietojenvaihto, jolloin olisi käsityseni mukaan pitänyt viranomaisilla olla erittäin hyvin tietoa tässä uudistuksessa, kun on tehty parannuksia.

Ja toiseksi kysyn vihreiltä myöskin sitä, että kun sanotte olevanne markkinatalouspuolue ja markkinatalouden kannattaja, niin lähes kaikissa länsimaissa on hallintarekisteri. (Puhemies koputtaa) Ilmeisesti ne eivät ole markkinatalousmaita.

15.33 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että myöskin tästä hallintarekisteristä vielä — vaikka hanke tällaisessa muodossa on kuopattu — käydään vähän tätä keskustelua. Tietysti eri viranomaiset antavat erilaisia lausuntoja, eri asioita painottaen, mutta kyllä oli vahva huoli harmaan talouden leviämismahdollisuuksista tässä mallissa, ja myöskin oli viittauksia siihen, että esimerkiksi Tanskassa ei ole pelkästään hyviä kokemuksia tästä mallista. Tämä tietysti vaatisi vähän enemmän aikaa käydä näitä lävitse.

Mutta nimenomaan, kun puhun markkinataloudesta, puhun siitä avoimuudesta, joka osakkeenomistajista pitää olla. Kaikkien pitää voida tietää, ketkä yrityksiä omistavat. Tänä päivänä, kun yritykset toimivat vastuullisesti — ja on hienoa, että toimivat tällä tavalla —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

täytyy myöskin yleisön ja tietysti viranomaisten voida kontrolloida, ketkä ovat siellä omistusten takana. Tämän häipymistä tässä mallissa tietysti pelkään.

15.34 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee näitä käytettyjä puheenvuoroja, niin tässähän käy selvästi esille, että myös välikysymyksen allekirjoittajat haluavat tehdä eron henkilön ja tämän koko lakivalmistelun välillä, ja kun sekä vasemmistoliitto että vihreät haluaa liennyttää, niin jos minä olisin kokoomuksessa, minä hyväksyisin tämän liennytyksen enkä enää lukisi vanhoja lausuntoja ja kauhistelisi niitä, ja sitten keskityttäisiin tähän itse asiaan: mitä voidaan tehdä paremmin?

Tässä on ollut erittäin hienoja puheenvuoroja. Edustaja Tölli aloitti. Palataan avoimeen lainvalmisteluun, otetaan tämä komiteamalli esille. Edustaja Tuomioja kannatti sitä, myös edustaja Haavisto. Silloin tästä keskustelusta tulee joulun hengessä ihan rakentava ja hyvä ja tämä näyttää positiivista suuntaa eteenpäin. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

15.35 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinäluoma, vaikka en ole niin jouluhymisiä, olen sovinnollisuuden ihmisiä. Mutta tämä vihreiden taktikka: ensin tuolla somessa kivitetään aivan sikana ja Vihreässä Langassa syytetään Stubbia valehtelusta otsikkotasolla ja sitten kun huomataan, että lähti vähän niin kuin kirves omaan jalkaan, niin täällä sitten sovinnollisesti sanotaan, että no, emme me Stubbista halua puhua, me haluamme puhua tästä lainvalmistelun avoimuudesta. Minä haluan puhua Stubbista tässä välikysymyksessä juuri sen takia, että välikysyjät eivät halua siitä puhua. (Naurua)

Kun täällä aikaisemmin kerroin, mitä edustaja Niinistö tuolla Twitterissä kirjoittelee, niin nyt kerron, mitä hän kirjoittelee Facebookissa: (Naurua) ensin täällä toistuvasta vääristelystä ja tahallisesta vääristelystä Stubbia syytettyään hän sanoo, että viranomaislausunnoista vain 10 prosenttia oli myönteisiä. No, nyt olen osoittanut, edustaja Niinistö, että ainakin eduskunnan tietopalvelun tarkistuksen mukaan 26 prosenttia oli myönteisiä. Milloin te meinaatte tämän virheenne myöntää? Aiotteko sitä pahoitella? (Puhemies koputtaa) Aiotteko pyytää anteeksi? Oliko tämä teistä tahallista? (Puhemies koputtaa) Tuskin oli, mutta juuri näin te kohtelette ministeri Stubbia.

15.36 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä välikysymys on kohdennettu koko hallitukselle ja lainvalmistelun tasoon. Ministeri Stubbin on pyytänyt virheitään jo anteeksi, ja tämä anteeksipyyntö on arvokas asia, ja toivon, että kaikki kunnioittavat sitä, että nyt lähdetään keskustelemaan siitä, miten voidaan palauttaa suomalaisten ihmisten luottamus siihen, että lainvalmistelu on avointa, (Hälinää) läpinäkyvää, siihen voivat eri ryhmät osallistua ja tietopohjaista päätöksentekoa kunnioitetaan. Sen takia vihreä ryhmä oli tässä mukana, ja olemme halunneet koko ajan korostaa, että ministeri Stubbin anteeksipyyntöä kunnioitetaan ja arvostetaan.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin nyt kuulla siitä, miten hallitus aikoo jatkossa parantaa lainvalmistelun tasoa. Tässä on esitetty tätä lobbausrekisteriä. Tämä arviointineuvoston perustaminen ja valvonnan parantaminen siinä on hyvä asia. Miten varmistetaan, että vaikuttavuusarviointia tehdään jo ennen lakihankkeita niin, että ne olisivat mahdollisimman hyviä tänne eduskuntaan tullessaan? Haluan korostaa, että on kaikkien etu ja eduskunnassa, niin kuin edustaja Tölli sanoi, on vuosien varrella aina korostettu sitä, että mitä paremmin se työ — silloin kun tehdään isoja muutoksia — tehdään hallituksen sisällä, (Puhe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

mies koputtaa) mitä enemmän asiantuntijat vaikuttavat siihen silloin, sitä enemmän ne päätökset voidaan toteuttaa läpi.

15.37 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä yhdyin kyllä edustaja Räsänen kommenttiin siinä, että tämä on varmaan kyllä turhin välikysymys, mikä on esitetty. Mutta sitten kun täällä edustaja Heinäluoma sanoi, että palataan avoimeen lainvalmisteluun, niin kyllä väkisinkin nyt mietin sitä viime vaalikautta: kun itse oli silloin oppositiossa ja seurasi silloisen hallituksen lainvalmistelua, niin en minä näe hirveän isoa eroa, että tässä olisi mikään kulttuurimuutos tapahtunut, että se olisi nyt jotenkin erityisen huonoa, päinvastoin. Minun mielestäni tämä lainvalmistelu oli viime kaudella samantyyppistä kuin on tälläkin vaalikaudella, enkä minä tässä näe isoa ongelmaa.

Tämä lainvalmistelun tason parantaminen tietysti luonnollisesti on hyvä juttu, ja kaikki ne hallituksen tekemät toimet tähän suuntaan ovat ihan hyviä. Mutta ihan turha syyttää, että Sipilän hallitus olisi nyt jotenkin erityisesti siirtynyt avoimuudesta johonkin muuhun malliin, koska kyllä tämä lainvalmistelun taso on ollut aina suurin piirtein samanlaista.

15.38 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymyksen kärenä on ollut ministeri Stubbin lausunto hallintarekisteriasiaa. Toki välikysymystekstissä nostettiin esiin myös lainsäädännön heikko valmistelutaso ja vaikutusarvioinnin puute. Yhdyin siihen kritiikkiin, koska viime kaudella, kun KD oli hallituksessa, huomasin saman puutteen erityisesti lapsi- ja perhepolitiikkaan liittyvissä päätöksissä. Muistan useita kertoja, kun viittasimme siihen, että ympäristövaikutusten arviointeja kyllä tehdään mutta lapsivaikutusten arviointeja ei olla valmiita tekemään. Välikysymyksen tekijät eivät kertakaan olleet valmiit yhtymään KD:n vaatimuksiin lapsivaikutusten arvioinneista.

15.39 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tulee inhimillinen tahaton virhe, jota nöyrästi pyydetään anteeksi, niin se yleisen oikeustajun mukaan riittää, ja jokainen perusteeton välikysymys syö tämän talon ja tämän eduskunnan arvovaltaa.

Tässä jo viitattiin siihen, että meidän tulisi lientyä vihreiden suuntaan. No, sitä me olemme todellakin tehneet. Kun ministeri Hautala oli tikunnokassa, silloin aiheesta, mitä silloin sanoi Alexander Stubb? "Yksi asia, mistä en tykkää, on se, että kollegat, siis poliitikot, kuin haikalat pyörii Hautalan ympärillä tällä hetkellä ja nauttii tilanteesta, ja se on minun mielestä vastenmielistä." Ilta-Sanomat 16.3.2013. Olettaisi, että reilua kohtelua ymmärretään tässä salissa laajalti myös silloin, kun se kohdistuu muihin.

15.40 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien erinomaisessa ryhmäpuheenvuorossa todettiin, että hallituksella on ollut haluttomuutta ja pelkoa kuulla asiantuntijatahojen näkemyksiä. Tämän päivän Helsingin Sanomista varmaan useimmat kerkesivät lukemaan ministeri Raimo Sailaksen erinomaisen kolumnin otsikolla Työmarkkinasopimus on pakkolakeja parempi. "Niin kutsuttu pakkolaki linja on monin tavoin kyseenalainen. Se muuttaa työmarkkinoiden voimatasapainoa työnantajien eduksi." Kun edustaja Turunen tuossa mainitsi, että mikään ei ole muuttunut nyt verrattuna edelliseen hallitukseen, niin kyllä tämä on. Ja ajatelkaa, sen sanoo Raimo Sailas: vahvistaa siis opposition kritiikin pakkolakien seurauksia kohtaan. (Puhemies koputtaa) Toivoisin, että pääministeri Sipilä voisi kommentoida tätä ministerin kolumnia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

15.42 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio vaati jo joulukuun alussa pääministerin ilmoitusta tai hallituksen tiedonantoa, jotta eduskunnassa olisi voitu käydä avointa keskustelua päätöksentekokulttuurista. Tähän hallitus ei kuitenkaan suostunut eikä pääministeri halunnut ilmoitusta antaa, joten opposition ainoaksi keinoksi, välineeksi jäi välikysymyksen tekeminen. Haluan muistuttaa, että viime kaudella on tehty opposition toimesta 22 välikysymystä, enkä muista, että koskaan olisi vähätelty yhtäkään opposition tekemää välikysymystä. (Hälinää)

Arvoisa puhemies! Mielestäni täällä on tänään käyty muutamia puheenvuoroja lukuun ottamatta varsin hyvää ja arvokasta keskustelua, ja kuten huomataan, tämä keskustelu on ollut erittäin tarpeellista. Kansa ei luota politiikkoihin, ja meidän tulee nyt omalla toiminnallamme tässä salissa, tässä talossa vahvistaa sitä luottamusta niin toistemme kesken kuin äänestäjien kesken.

15.43 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On rehellisesti sanottava, että se kuva tuli välikysymyksen esittämisestä, että välillä näytti välikysyjä harmitavan, että tuli jätettyä se kysymys.

Mutta nyt ollaan tässä tilanteessa ja on syytä katsoa eteenpäin, ja eikö nyt ole pääpaino pantava lainvalmistelun kehittämiseen? Vaikuttavuuden arvioinnista on puhuttu pitkän aikaa. Koko viime vaalikausi, kun olin Valtiontalouden tarkastusviraston neuvottelukunnassa ja perustuslakivaliokunnassa, jatkuva aihe: miten kehitettäisiin vaikuttavuuden arviointia? Ei tämä ole tämän hallituksen mukanaan tuoma ongelma, vaan tämä on yhteinen asia. Turhaan tässä tapellaan, vaan paneudutaan nyt tämän asian kehittämiseen. Ei tämä kokonaisuus etene tällä turhalla syyttelyllä, vaan lähdetään rakentamaan, että saadaan hyvää lainsäädäntöä.

15.44 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu on todella tarpeellinen. Eduskunnan edessä pitää puhua totta ja eduskunnassa pitää faktoilla pystyä asioita selvittämään, mutta yhtä tärkeätä on ollut tämä lainvalmistelun kokonaisuus, joka tähän keskusteluun on liittynyt vahvasti. Meillä on isoja uudistuksia vireillä: sote-uudistus, kuntarakenne siinä, kokonaisuutena aluehallinnon uudistus, ja jos miettii sote-uudistuksessa rahoitusta, kiinteistöjen kohtaloa, puhutaan miljardiluokan satsauksista, ja kolmantena henkilöstön asema. Kaikki nämä edellyttävät rauhallista ja perusteellista valmistelua, ja minun mielestäni on erittäin hyvä, että tässä keskustelussa on noussut esille myös se, että hallituksessa on mietitty komiteatyöskentelyä tässä yhteydessä, näitten lakiasioitten valmistelun yhteydessä.

Minä toivon, että hallitus pitää kiinni näistä keskusteluissa esille nousseista asioista ja virittää lainvalmistelun sellaiseen tilaan, jossa kyetään rauhallisesti, säntillisesti ja asioihin perehtyneiden asiantuntijoiden käytöllä (Puhemies koputtaa) viemään asioita eteenpäin.

15.45 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä ongelma, että lainvalmistelu on näin kiivastahtista, on pitkäaikainen. Muistan sen koko edelliseltä vaalikaudelta. Mutta kyllä tämä kaikki peilaa laajemmin, minkälaisessa kriisissä meidän demokratiamme on. Meidän tapamme työskennellä on yksinkertaisesti niin hektinen näiden monimutkaisten ja vaikeasti hallittavissa olevien asioiden kanssa, että kyllä nyt tarvitaan kokonaan uusi ryhti, ja siinä mielessä tämä välikysymyskeskustelu on mennyt vihdoin oikeille urille. Nyt tarvitaan uutta kurssia, ja nimenomaan on hyvä yhdessä — halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

tus, oppositio, kaikki puolueet — peräänkuuluttaa komiteatyöskentelyn tärkeyttä ja sitä, että poliittisen ohjauksen ja varsinaisen teknisen lainvalmistelun välillä on riittävän pitkä etäisyys.

15.46 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että myös kokoomuksen puheenvuorot tulisivat pohtimaan tätä lainvalmistelun tason parantamista. (Välihuutoja) Näyttää siltä, että ryhmäpuheenvuoron huoli ja halu leimata vihreitä tulee lähinnä vain siitä, että pelätään, että sivistysporvarit ja liberaalit äänestäjät siirtyvät vihreiden kannattajiksi. Heillä se oikeus on, jos he sen haluavat. (Välihuutoja)

Mutta jos me nyt mietimme sitä, miten me parannamme oikeasti (Hälinää — Puhemies koputtaa) siis tiedon arvostamista tässä maassa, niin hallituksella voi olla erilaiset arvot kuin oppositiolla, meillä voi olla keskenämme erilaisia arvoja, mutta eduskunnan ja poliittisen järjestelmän arvovallan kannalta on tosi tärkeää, että päätökset ovat tietopohjaisia, että me modernisoimme meidän tapaamme joukkoistaa myös lakihankkeita niin, että tavallisetkin ihmiset pääsevät niihin mukaan, eivät vain perinteiset eturyhmät.

Meillä oli joukkoistamisesta kokeiluhanke viime hallituskaudella tulevaisuusvaliokunnan ja ympäristöministeriön kesken, siitä oli hyvä tuloksia, ja ilmastopaneeli toi tieteen-tekijöiden näkemykset lainvalmisteluun vahvemmin mukaan, siis riippumattomien tieteen-tekijöiden. Tällaisia tarvitaan lisää, ja hallituksen pitäisi vauhdittaa tätä kehitystä (Puhemies koputtaa) eikä vain takertua vanhoihin lainvalmistelutapoihin.

15.47 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tölli epäili, että tämän välikysymyksen tekeminen harmittaa. Ei missään määrin. Tämä keskustelu on osoittanut, että tämä on erittäin tärkeä ja tarpeellinen välikysymys. Itse asiassa hallituspuolue keskustan ja perussuomalaisten kansanedustajilta on tullut paljon hyviä puheenvuoroja siitä, että meidän pitää parantaa tätä lainvalmistelua, ja jos on lukenut välikysymyksen, nimenomaan kysymykset keskittyvät tähän.

Aivan niin kuin ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin, valtiovarainministeri Stubbin väärät lausunnot, tai väärä lausunto, eduskunnan edessä oli se, johon tiivistyi tämä pitkä kritiikki, jota on tullut asiantuntijoilta, lausunnonantajilta. Mutta ymmärrän hyvin, ymmärrän hyvin, että rabulistiedustaja Zyskowicz pyrkii siirtämään keskustelun pois siitä, mistä välikysymyksessä on kyse, (Välihuutoja) nimittäin tämä on erittäin kiusallinen erityisesti kokoomukselle ja kokoomuslaisten (Puhemies koputtaa) ministereiden valmistelun tasolle. Siitä tässä pitää puhua.

15.48 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ehkä on hyvä palata taas tähän joulunalushenkeen ja todeta täällä yhdessä, että olemme kaikki armon ja armollisuuden sanoman tarpeessa. Enempää ja lähemmin en uskalla Raamattua siteerata, muuten tulisin heti leimatuksi uskonnon ja politiikan sekoittajaksi.

Mutta lainvalmistelun taso on aina syytä arvioida. Siitä varmasti olemme täällä yhtä mieltä, ja olisinkin kysynyt, sekä pääministeri että valtiovarainministeri, kun viittasitte tähän vaikutusten arviointineuvoston perustamiseen: se on ollut esillä myöskin EU-lainsäädännön arvioinnissa, ja haluaisinkin tietää, onko aloite tullut nyt enemmänkin sieltä EU-lainsäädännön puolelta ja millä tavalla tätä asiaa on tarkoitus viedä eteenpäin ja tulemme ko huomioimaan näissä myöskin sekä EU-taustaista, direktiivitaustaista lainsäädäntöä ja sen valmistelua kuin myöskin sitten kansallisista tarpeista lähtevää valmistelua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa minuutin pääministerille paikan päältä.

15.49 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy oikaista se, että minulta vaadittiin pääministerin ilmoitusta ministeri Stubbin lausunnoista kyselytunnilla, ei lainsäädännön valmistelun puutteista. Ainakaan minulta kukaan ei ole tullut vaatimaan pääministerin ilmoitusta lainsäädännön puutteista, vaan ministeri Stubbin lausunnoista kyselytunnilla, minulta henkilökohtaisesti.

Välikysymyksessä mainittiin kaksi lakia, joiden valmisteluissa välikysymyksen esittäjien mielestä on puutteita. Haluan muistuttaa, että nämä kaksi lakia ovat hallituksen valmistelussa. Niitä ei ole annettu eduskunnalle. Avoimuuden hengessä niitä on valmisteltu avoimesti ja niihin on pyydetty lausuntoja ja lakiesityksiä. Toinen on vedetty pois, ja toinen on lausunnoilta tullut, ja katsotaan, mitä sille sitten tapahtuu.

Haluan edustaja Gustafssonille sanoa, että se on minunkin toiveeni, että työmarkkinajärjestöt sopivat ja sitä ei tarvitse koskaan tuodakaan tänne eduskuntaan. Sen olen moneen kertaan sanonut.

Lopuksi avoimuuden hengessä kiitoksia oppositiolle myöskin siitä tuesta, mitä nämä hallituksen lainsäädännön valmistelun kehittämiseksi tehdyt hankkeet ovat täällä saaneet aikaan.

15.51 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hienoa, että täällä näyttää olevan jo aika laaja yhteisymmärrys siitä, että lainsäädännön laatua on parannettava, että vaikuttavuusarvioita on tehtävä laajemmin ja että myöskin laajapohjainen komiteavalmistelu olisi tulevaisuudessa taas käytössä. Nämä ovat hyviä asioita. Avoin erimielisyys ehkä jää sitten siitä, onko tilanne muuttunut tämän hallituksen aikana huomponpaan suuntaan tai ei. Minusta tämä asia voidaan jättää historian dosenteille, jos kuitenkin näemme, että tuloksia näiden kolmen ensimmäisen asian suhteen on jatkossa odotettavissa.

15.51 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se nyt vain on tosiasia, että tässä on täysi näyttö sekä edustaja Zyskowiczin että pääministerin lausuntojen perusteella, että tämän välikysymyksen kärki oli nimenomaan henkilöön kohdistuva ajojahti, sanotaan nyt ihan mitä tahansa. Se on ihan hienoa, että se on muuttunut täällä näin. Ministeri on pyytänyt anteeksi tätä tuottamuksellista virhettään, ja anteeksianto on annettu, ja minun mielestäni se on nyt siinä.

Mutta se on ihan hienoa, että nyt puhutaan lainvalmistelun tasosta. Siitä on tosiaan syytä puhua. Siinä on paljon kehitettävää, mutta onko se, ihan oikeasti, nyt välikysymyksen paikka? Minusta ei. Kyllä sitä lainvalmistelun tasoa voidaan pohtia monissa muissakin paikoissa.

Arvoisa puhemies! Esitän nyt ihan tällaisen yksittäisen, nöyrän edustajan toiveen: aletaan käsitellä pikkuhiljaa budjettia, niin päästään asiaan.

15.52 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt syytetty välikysymyksen väärinkäytöstä, täällä on syytetty vääristelystä, maassa makaavan potkimisesta. Minä olen aidosti hämmästynyt, miten vähättelevästi jotkut täällä suhtautuvat siihen, että ministeri antaa väärää tietoa eduskunnalle. Minun mielestäni, jos ministeri sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

itse myöntää, se on fakta, sen ääneen sanominen ei ole vääristelyä, se ei ole räyhäämistä, eikä se ole maassa olevan potkimista.

Ministeri Stubb, minulle tässä on kysymys jostain paljon teitä ja minua suuremmasta asiasta. Tässä ei ole kyse henkilöstä, tässä ei ole kyse yksittäisen lakiesityksen sisällöstä, tässä ei ole kyse puoluepolitiikoinnista. Tässä on kyse meitä isommasta asiasta, tästä eduskunnasta instituutiona ja sen luottamuksesta ja arvovallasta. Me olemme kansan edustajia, ja kansalaisten luottamus on välttämätön lähtökohta tämän työn tekemiselle. Me kansanedustajat ja te ministerit olemme vain osa isompaa tarinaa ja isompaa merkitystä. Me hoidamme tätä tehtävää hetken. Meidän tulee antaa tämä instituutio yhtä hienona ja yhtä arvokkaana eteenpäin kuin se on meille annettu. (Puhemies koputtaa) Sen takia on velvollisuus tehdä välikysymys, jos ministeri antaa eduskunnalle väärää tietoa.

15.54 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan sen syvän ihmetyksen tästä välikysymyksen hengestä, että kun ensin soihtu ja talikoin lähdetään lynkkaamaan yksittäistä ministeriä, saadaan mediajulkisuus ja sen jälkeen välikysymyskeskustelussa annetaan ymmärtää, että suorastaan sivistyksellisesti me vain haluamme puhua asiaa, niin ei tätä kyllä voi ymmärtää millään. Joskus pitäisi katsoa sitä malkaa omastakin silmästä, edustaja Arhinmäki. Viime vuonna te jouduitte ministerinä pyytämään käytöstänne anteeksi. Sanoitte, että se oli sopimatonta ministeriltä, ja kun toimittaja kysyi teiltä, että oletko keskustellut tai keskusteletko asiasta pääministerin kanssa, niin te totesitte: "No, en mä nyt tiedä, onko siinä mitään puhuttavaa." No, harvinaisen vähän tässäkin mitään puhuttavaa on. Vihreät on lähtenyt tähän välikysymyskeskusteluun täysin sammutetuin lyhdyin, ja, edustaja Arhinmäki, vasemmistoliitolla tämä on muuten vain väsynyttä.

15.55 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä idea arviointikomiteasta on ihan ok ja varsin kannatettava, mutta muistutan kuitenkin hallitusta siitä, että teillä on koko ajan käytettävissänne muun muassa eduskunnan tietopalvelu, jolta voisitte tilata laskelmia päätösten seurauksista.

Pääministeri Sipilä on kuitenkin tuonut esille, että hallitus päättää ensin ja arvioi vaikutukset vasta sen jälkeen. Toistelette, että on parempi päättää jotain kuin jättää päättämättä. Mutta vastuullisuuden mittari ei ole se, että päätetään, vaan se, että päätetään järkevästi ja harkiten ja otetaan vastuu päätösten seurauksista. Istuva hallitus leikkaa toistuvasti eniten niiltä, (Hälinää — Puhemies koputtaa) joilla on vähiten, ja säästää ne, joilta voisi kuitenkin leikata. Ette arvioi päätösten vaikutuksia heikoimpien asemaan, ette lapsiperheisiin, ette tasa-arvoon. Kuitenkin erityisesti vaikeina aikoina olisi tärkeää huolehtia siitä, että ihmisillä säilyy (Puhemies koputtaa) toivo paremmasta. Kuinka aiotte toimia, että palautatte ihmisten toivon, uskon ja luottamuksen politiikkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa myönnän puheenvuoron tämän arviointineuvoston valmistelusta vastaavalle ministerille, ministeri Bernerille, paikan päältä.

15.56 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelmassa kärkihankkeessa normien sujuvoittamiseen kuuluu yhtenä osana arviointineuvoston perustaminen. EU-maissa on hyvin monessa samantyyppinen neuvosto, ja samantyyppinen perustetaan nyt myös Suomeen. Neuvoston tehtävänä on an-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

taa lausuntoja hallituksen esitysluonnosten vaikutusarvioinneista. Se voi antaa lausuntoja myös muiden säädösluonnosten vaikutusten arvioinneista. Lisäksi neuvosto voi tehdä aloitteita lainvalmistelun laadun, erityisesti vaikutusten arviointien laadun ja arviointitoiminnan parantamiseksi. Se voi myös säädösten tultua voimaan arvioida vaikutusten arviointien toteutumista. Neuvosto seuraa vaikutusarviointien laadun kehitystä ja arvioi toimintansa vaikuttavuutta. Neuvosto antaa vuosittain katsauksen toiminnastaan valtioneuvoston kanslialle.

Tavoitteena on, että neuvosto omalla toiminnallaan vaikuttaa lainsäädäntökulttuuriin ja myöskin pitää huomion siinä, että ministeriöt aidosti tekevät huolellisesti arviointejaan. Tärkeää on nyt huolehtia siitä, että tämä neuvosto miehitetään hyvin, ja siinä mielelläni kuulen myöskin eduskunnan näkemyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt myös ministeri Lindströmille paikan päältä minuutin puheenvuoron, ja sen jälkeen katsotaan vielä, onko halua jatkaa tätä debattia vai siirtyänpö puheenvuoroihin. Katsotaan, onko väsymystä. (Naurua) Se katsotaan ministeri Lindströmin puheenvuoron jälkeen.

15.57 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä tästä aikataulusta sen verran, että tämä työryhmä, jota oikeusministeriön kansliapäällikkö Tiina Astola siis johti, esitti, että tämä voisi jo ensi vuoden alussa aloittaa toimintansa ja tämän vaikutusarviointilautakunnan toimikausi olisi 1.1.2016—30.9.2019.

15.58 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kyllä pidän erikoisena sitä, että kun teemme erittäin merkittävästä asiasta välikysymyksen, se sisältää sen, että ministeri on antanut ministeriaitiossa väärää tietoa siitä, miten valmistelussa on tapahtunut salailua — esimerkiksi valtiovarainministeriö on yrittänyt salata oman vero-osastonsa lausunnon hallintarekisteristä — miten pakkolakien valmistelussa on pyyhitty pois arvioita, jotka ovat aivan keskeisiä siitä lakiesityksestä, joka on lähetetty lausuntokierrokselle, niin sitten sanotaan, että tämä nyt on väsynyttä keskustelua ja turhaa ja että lähdetään eteenpäin ja unohdetaan koko asia. Kyllä ihmettelen sitä, jos todella esimerkiksi perussuomalaisten kansanedustaja Elo on sitä mieltä, että tällainen lainvalmistelu on todella asianmukaista eikä tällaiseen lainvalmisteluun pitäisi puuttua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Arhinmäki, täällä oli vähän aikaa sitten enää muutama vastauspuheenvuoro jäljellä. Nyt niitä on tullut muutama lisää, myönnän. (Naurua)

15.59 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vihreät ja vasemmistoliitto tekivät tämän välikysymyksen, koska he halusivat kivittää ministeri Stubbia hänen tahattomasta lausunnostaan. Jos tulkintani on väärä, niin koko suomalainen media tulkitsee teidän tiedotustilaisuutenne ja antamanne lausunnot väärin, koko suomalainen media, koska kaikki tulkitsevat, että välikysymys tehtiin ministeri Stubbin virheellisestä lausunnosta, jota te välikysymystekstissä pidätte tahallisenä. Nyt vihreät ovat tulleet katu-
mapäälle, vasemmistoliitto ei. Itse asiassa edustaja Modig on ainoa, joka reippaasti seisoo vielä välikysymyksen alkuperäisen tavoitteen ja idean kannalla. Minä en ole viemässä keskustelua muihin asioihin vaan nimenomaan nämä välikysyjät, jotka itse haluavat päästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

karkuun tekemäänsä poliittista virhettä. He pyrkivät siirtämään keskustelun muihin asioihin.

Ja mitä tulee, edustaja Ville Niinistö, näihin sivistysporvareihin, niin toivon, että heillä on mahdollisuus tutustua näihin teidän tviitteihinne, että (Puhemies koputtaa) millainen sivistyspuolue se vihreät oikein on.

16.01 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka nyt on vähän eri ääni kellossa tässä salissa, niin tosiasia on kuitenkin se, että tämän välikysymyksen taustalla on ehkä 10 prosenttia itse asiaa ja 90 prosenttia puhdasta politikointia — puhdasta politikointia. Tällaisia välikysymyksiä varmaan jätettäisiin joka päivä, jos virtuaalimaailman, nettimaailman yölliset keskustelijat saisivat päättää asiasta. (Naurua) Valtiovarainministeri Stubb on suoraselkäisesti suorittanut lähes täydellisen suuhuuhtelun: viisi kuusi kertaa pyytänyt julkisesti anteeksi, eduskunnan edessä anteeksi, ja eiköhän tämä nyt riittää. Ei, oli pakko edetä vielä välikysymyksen kautta.

Hyvät kollegat, kansalaiset voivat tosiaan menettää luottamuksensa meihin politiikkoihin meistä johtuvista syistä. Tämä välikysymys ilman mittasuhteita ja suhteellisuuden-tajua on hyvä esimerkki tästä.

16.01 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin, että tämä kaikki tiivistyi valtiovarainministeri Stubbin väärään lausuntoon mutta tässä on paljon isommasta kysymys.

Ja kun te, edustaja Zyskowitz, kysytte, mitä me sanoimme tiedotustilaisuudessa, suora lainaus tiedotteesta: "Jokainen meistä tekee virheitä, ja se on inhimillistä. On arvostettavaa, että ne myönnetään ja pyydetään anteeksi. Valtiovarainministeri Stubb on kuitenkin lain valmistelussa pitkin matkaa pyrkinyt ajamaan puolueensa taustajoukoille tärkeää hallintarekisteriä eteenpäin kestävämmällä perusteella. Kyse on toistuvasta väärän tai puolueellisesti valikoidun tiedon antamisesta omien poliittisten tavoitteiden ajamiseen. Olisi ollut hyvä, jos pääministeri olisi antanut tästä pääministerin ilmoituksen. Kun sitä ei anneta, ainoa tapa saada selvyys tästä laajemmasta prosessista on välikysymys."

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz, suora lainaus siitä, mitä sanoin tiedotustilaisuudessa. Tämän jälkeen varmaan on selvä, että tämä välikysymys lähti liikkeelle Stubbin lausunnosta mutta se oli vain se, (Puhemies koputtaa) joka tiivisti tämän suuren ongelman, mikä lainvalmistelussa on.

16.03 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut mukana monissa tiedotusoperaatioissa, mutta en tiedä, olenko koskaan onnistunut näin huonosti kuin te, edustaja Arhinmäki, ja te, edustaja Niinistö, onnistuitte siinä viestissä, että tässä ei ole kyse Stubbista, ei ole kyse Stubbin lausunnosta vaan paljon paljon laajemmasta asiasta. Luen vähän, miten media tulkitsi. Teidän, edustaja Niinistö, täysin ulottumattomissa oleva media Vihreä Lanka tulkitsi otsikolla "Oppositio vaatii Stubbia tilille valehtelusta." Ette saaneet viestiänne läpi edes Vihreään Lankaan. (Naurua) Sitten Uusi Suomi: "Stubbin virheellisestä lausunnosta välikysymys hallitukselle." Sitten Ilta-Sanomat: "Stubb pyysi eduskunnalta anteeksi — ei riitä oppositiolle." STT ja Aamulehti: "Vasemmistoliitto ja vihreät tekevät Stubbin puheista välikysymyksen." Sitten Ilta-Sanomat: "Vasemmistoliitto ja vihreät vaativat Stubbia tilille (Puhemies koputtaa) lausunnoistaan." Taloussanomat: "Stubbin puheista tehdään välikysymys." Ilta-Sanomat: "Vasemmistoliitto ja vihreät jättävät vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

likysymyksen Stubbin puheista." Ilkka: "Vasemmistoliitto ja vihreät vaativat Stubbia tilille lausunnoistaan... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.04 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowiczilla menevät hieman päivät sekaisin näissä lausunnoissaan. Kannattaa tutustua niihin, tehdä se pohjatyö kunnolla.

Minä tahdon ensinnä kiittää keskustan ryhmäpuheenvuoron pitäjää, perussuomalaisten ryhmäpuheenvuoron pitäjää: te otatte vakavasti hallituksen lainvalmistelua kohtaan esitetyn huolen ja kritiikin ja käytätte aikanne nimenomaan itse asiaan ettekä opposition nälvimiseen.

Tahdon kysyä tässä vaiheessa sitten tosiaan pääministeri Sipilän ja valtiovarainministeri Stubbin suunnalta: kun toivottavasti toteutatte veronkierron vastaisen toimintaohjelman ja toteutatte lobbarirekisterin ja tämän pyörövi-ilmion suljette — että keskeiset ministerit ja keskeiset virkamiehet eivät siirry paikasta A paikkaan B — (Puhemies koputtaa) miten aiotte jatkossa ottaa poliisin, syyttäjälaitoksen ja verottajan lausunnot huomioon tässä vaiheessa? Toivon, että tässä vaiheessa näille lausunnoille annetaan se vahva arvo ja teemme yhdessä koko eduskunta harmaan talouden (Puhemies koputtaa) vastaista työtä.

16.05 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kun kuuntelin keskustelua, niin tuli mieleen Kalevi Sorsan valitus aikanaan, kun hän totesi, että jotkut tahot ovat ministerin pohkeessa kuin Tasmanian verikoira. Hän taisi kyllä tarkoittaa lehdistöä silloin.

Varsinainen kommenttini koskee tätä arviointineuvostoa, joka aikaansaatiin hallitusneuvotteluissa. Siinä ei ole yksin kyse minusta lainsäädännön valmistelusta vaan koko prosessista, hyvästä hallinnosta ja myöskin täytäntöönpanosta. On tärkeätä, että lait tehdään hyvin, että ne saadaan täytäntöön sillä tavalla, että ne vaikuttavat, että ne ovat vaikuttavia, tuloksellisia itse sen päämäärän kannalta. Tämä on jatkuva haaste, varsinkin nyt, kun tehdään suhteellisen nopeasti lainsäädäntöä, tehdään miinusmerkkisiä lain säädöksiä, ja tämä meidän pitää tieteenkin ottaa vakavasti. Uskon, että hallituksen tavoite tässä on nyt parantaa lainsäädännön laatua, kunhan saamme myöskin resursseja riittävästi lainsäädäntötyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Arhinmäki, ja sitten ministeri Stubb sen jälkeen.

16.06 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on tehty Stubbin vääristä lausunnoista ja heikosta lainvalmistelusta ja niistä ongelmista, joita siinä on. Tämän sanoin avauspuheenvuorossani. Tämä käy ilmi välikysymyksestä. Jos on lukenut välikysymyksen kysymykset, niin jokainen niistä koskettaa sitä, miten hallitus tulee parantamaan lainvalmistelua.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee näihin edustaja Zyskowiczin lukemiin lainauksiin, pitää muistaa, että välikysymys päätettiin tehdä sen jälkeen, kun pääministeri ilmoitti, että hän ei anna pääministerin ilmoitusta eikä tuo tätä keskustelua tänne. Tämän jälkeen, välikysymyksestä ilmoittamisen jälkeen, Stubb nöyrytyi pyytämään anteeksi eduskunnan edessä. (Välihuutoja) ei sanonut vain "sori siitä". Se oli oleellinen kysymys, ja minä pidän edelleen hyvin tärkeänä sitä, että salissa arvioidaan ministereiden puheita (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

ja lainvalmistelun tasoa. Olen hämmästynyt, jos sitä... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Stubb, paikan päältä minuutti tai kaksi, aina 2 minuuttiin asti.

16.07 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin nöyrä kiitos tästä keskustelusta, joka on sekä oman toimintani että lainsäädäntövalmistelun osalta käyty. Minun mielestäni kannattaa olla omalta osalta siinä mielessä rehellinen, että vaikka kuinka haluaisi oman persoonansa, edustaja Modig, tästä irrottaa, niin ei sitä oikein voi. Ja minä uskon ja toivon, että se on kaikkien näkökulmasta myös inhimillistä.

Tietysti matkan varrella tulee ministerinä ja varmaan elämänkin aikana tehtyä paljon virheitä, ja tulen vielä niitä tulevaisuudessa tekemään paljon. Ehkä se, mikä itseäni vähän pelottaa tulevaisuudessa, on, että uskallanko valtiovarainministerinä enää koskaan käyttää lukuja, mutta tulen kyllä niitä käyttämään. Mutta tulen välttämään ilman muuta virheitä.

Tämä koko keskustelu on ollut opettavaista, ja todellakin esitän siitä nöyrimmät kiitokset monella tavalla.

Mitä tulee sitten tähän toiseen kysymykseen tänään, lainvalmistelun laatuun, niin se on todellakin kokonaisuus, jota meidän on entistä tarkemmin käsiteltävä — veikkaan, että kaikkien. Lainsäädännön pitää olla avointa, täsmällistä, perustuslain mukaista. On kuunneltava sidosryhmiä ja asiantuntijoita, on käytettävä sähköisiä kuulemistapoja, ja on tarkasteltava perustuslainmukaisuutta.

Mutta se, mihinkä moni edustaja tässä keskustelussa kiinnitti huomiota oikealla tavalla, on, että kyllä me joudumme paljon vaikeita päätöksiä tekemään. Sen takia olisin valmis tukemaan kaikkia niitä puheenvuoroja, erityisesti edustaja Tölliä, joka sanoi, että on hirveän tärkeätä, että siinä keskustelussa, kun laadimme lakeja ja käymme niistä keskusteluja, emme ymmärrä tahallaan vääriin, koska jos me teemme näin, niin tämä yhteiskunta pysähtyy. Silloin me jäämme vain päivittelemään sitä, mikä on jonkun asian tarkoitusperä, minä takia se tehtiin näin, mieluummin kuin että tehdään.

Joku on joskus fiksusti sanonut — ja tämä varmaan soveltuu nyt tässä vaiheessa minuun oikein hyvällä tavalla — että meillä on kaikilla oikeus mielipiteisiin, mutta meillä ei ole oikeus vääristää faktaa. Siitähän tämä keskustelu loppupelissä lähti. Minä toivon, että tulevaisuudessa, kun me käymme tässä salissa keskustelua, me pystymme tässä hengessä myös sitä eteenpäin viemään.

Omassa vastauksessani eduskunnalle tässä välikysymyksessä — joka kuitenkin sitten loppupelissä kosketti mielestäni enemmän valtiovarainministeriä ja valtiovarainministerin toimintaa, koska siitähän tässä välikysymyksessä oli kyse ja siitä tullaan myös huomenna äänestämään — toivon, että pystyin antamaan tarpeeksi hyvän vastauksen hallintarekisteristä. Toivon, että pystyin antamaan tyydyttävän vastauksen siitä tavasta, jolla me tulemme valtiovarainministeriössä muuttamaan viestintää entistä avoimemmaksi. Toivon, että pystyin antamaan hyvän vastauksen, edustaja Viitanen, eläkkeensaajien asumistukeen liittyen, koska siitä ei syntynyt sen enempää keskustelua. Toivon, että sain myös annettua hyvän vastauksen siihen radiohaastattelulausuntoon perustuslakiarvioinneista, ja toivon, että muut ministerit, pääministeri mukaan lukien, ovat pystyneet antamaan kaikille tyydyttävän vastauksen siitä, millä tavalla me parannamme otetta lainvalmistelussa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa vielä puheenvuorot edustajille Kivelä, Mustajärvi, Pauli Kiuru ja Niinistö. Jos sen jälkeen vielä näyttää olevan erityisen perusteltua jatkaa, niin katsotaan se erikseen. Nyt lähdetään näillä.

16.12 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kuitenkin nyt sanoa, että lähdin vähän epäilevällä mielellä koko tähän keskusteluun, että ei tästä mitään tule, mutta täytyy sanoa, että lopussa kiitos seisoo. Kun tätä välikysymyksen tekstiä lukee, niin kyllä tässä selvästi on kuitenkin henkilöön käyvä ajojahti, sitä ei voi kiistää. Mutta me olemme käyneet hyvin hedelmällistä ja hienoa keskustelua lainsäädännön tilasta ja tasosta, lainvalmistelun tasosta maassamme. Emmekä me ole nyt mitään pioneereja tässä asiassa. Tähän nimenomaan on jo kiinnitetty Valtiontalouden tarkastusviraston toimesta huomiota, tähän on kiinnittänyt oikeuskansleri kertomuksessaan huomiota. Nyt meidän poliittisina päätöksentekijöinä on todellakin havahduttava, ja kyllä täytyy sanoa, että hallitus on reagoinutkin. Lainsäädännön arviointineuvosto -hanke on erittäin hyvä askel. Lisää tällaisia.

16.13 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos olisi menty niin kuin vasemmistoliitto olisi halunnut, niin tämän käsittelyn aikataulu ja muoto olisivat olleet aivan toisenlaiset. Asiasta olisi äänestetty jo viime viikolla tai sitten talousarvion käsittelyn yhteydessä. Meistä riippumattomista syistä tämä asia meni niin kuin se meni. Meiltä pelattiin kaikki muut vaihtoehdot pois. Ja muistan, ministeri Stubb, kun me muuttaman sanan vaihdoinme muutama päivä sitten tuossa tuulikaapissa: tekin tiedätte, miten tämä asia on juoksutettu.

Mutta minulle ei riitä se, että täällä vakuutetaan joulumieltä. Nyt on mahdollisuus tehdä käänne parempaan. Meillä on tulossa ylihuomenna lähetekeskusteluun lakiesitys, joka koskee meidän kaikkien yhteistä kansallisuusomaisuutta, maa-, metsä- ja vesiomaisuutta: lakiesitys Metsähallituksesta. Siinä järjestettiin pikakuulemistilaisuudet ja lausuntokierros vasta pakon edessä ja nyt on menty olemattoman EU-pakon taakse piiloon. Oletteko valmiit lupamaan (Puhemies koputtaa) sen, että odotetaan niin kauan, että selvitetään, onko mitään EU-pakkoa olemassa?

16.14 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta. Esimerkiksi edustaja Tölli piti erittäin hyvän puheenvuoron, ja useampi edustaja on kiinnittänyt huomiota siihen, miten me saamme kansalaisten luottamuksen näinä aikoina, kun tehdään isoja muutoksia, siihen, että päätöksenteko on sellaista, että se pohjautuu tietoon, ja kaikki kansalaiset voivat luottaa siihen, että siinä pyritään tasapuolisuuteen, ja että päätökset arvioidaan kunnolla. Hallituksella on näinä aikoina erityinen velvollisuus valmistella päätöksensä erityisen huolella, kun se hakee isoja muutoksia. On hyvin tärkeää, että kun hyvinvointivaltio lähtee siitä luottamuksesta ja lupauksesta, että jokainen suomalainen ihminen on samassa veneessä, että kaikkien meidän asemaa turvataan, niin silloin, kun tehdään näin isoja muutoksia, leikkauksia, joista me olemme eri mieltä, ne kuitenkin valmistellaan hyvin ja voidaan arvioida, että hallitus perustelee, miksi se on tehnyt nämä ratkaisut, ja ihmiset voivat luottaa siihen tietoon.

Niin kuin meidän tasavallan ensimmäinen presidentti Ståhlberg sanoi virkaanastujaispuheessaan, jokaisen suomalaisen pitää voida luottaa siihen, että laki ja oikeus ovat hänen puolellaan. (Puhemies koputtaa) Yhtä lailla lainvalmistelun pitää olla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

16.15 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiukassa, nopeatahtisessa keskustelussa sattuu virheitä, ja on ymmärrettävää, että niitä tapahtuu myös tässä talossa. On arvostettavaa, että osataan pyytää anteeksi.

Monessa puheenvuorossa, muun muassa edustajat Wallin ja Niinistö, korostettiin oikean tiedon merkitystä. Eilen oppositiopuolueitten puolelta, kun käsiteltiin vaihtoehtobudjettia tässä talousarvion käsittelyssä, kerrottiin, että heidän vaihtoehtobudjettinsa on tarkistettu eduskunnan tietopalvelussa. Nyt haluaisin varmistaa, onko todellakin niin, että esimerkiksi rahoitusvero ja sen mahdolliset tuotot on ihan oikeasti voitu varmistaa eduskunnan tietopalvelussa, vai onko se jotain sellaista tietoa, mikä nyt sitten tuli vasemmasta hihasta keskustelun tuoksinassa ja oli sitten ehkä hieman virheellinen tieto — siis tämä tarkistamistieto ja sen rahoitusveron oletettu tuotto.

16.16 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne sanoi täällä minun mielestäni hyvin tärkeät sanat: eduskunnan edessä on puhuttava totta. Ja nyt katson sosialidemokraattien ryhmäpuheesta pienen pätkän: "Toinen on, että asianosaisten ja asiantuntijoiden komiteatyössä tapahtuvan kuulemisen ja osallistumisen pois jääminen on johtanut yksisilmäiseen valmisteluun ja ministerille läheisten etupiirien erityisintressien perusteettomaan ja piiloteltuun suosimiseen." Se on kova syytös. Ja palaan siihen alkuperäiseen asiaan: eduskunnan edessä pitäisi pystyä puhumaan totta. Tämä oli kappale edustaja Tuomiojan puheesta.

16.17 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En tuossa yksilöinyt yhtään mitään, vaan jokainen voi todeta — ja itse tulen kyllä historian dosenttina näitäkin asioita aikanaan käsittelemään — millä lailla erilaiset lainsäädäntöasiat ovat syntyneet. Ei tämä ole uusi asia. Kyllä meillä on historiassa kerrottu vaikka kuinka paljon siitä, millä lailla metsäteollisuus on hoitanut omia intressejään 50- ja 60-luvuilla. Me tiedämme myöskin, millä lailla Nokia on. Se on sitä lobbaustoimintaa, jonka julkistamista ja avointa arviointia täällä edustaja Haavisto ihan oikein on esittänyt. Toivon, että tähänkin mahdollisuuteen tältäkin osin, lainsäädännön parantamiseen, tartutaan yhdessä.

16.18 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän lämpimästi tästä keskustelusta. Minusta tämä on — vaikka on ollut välillä poukkoilevaa ja kärjekästä — osoittanut tarpeellisuutensa, ja on varmasti niin, että myös tavalliset kansalaiset arvostavat sitä, että täällä keskustellaan siitä, miten me voisimme parantaa lainvalmistelun tasoa.

Itse kannan erityistä huolta, aivan vilpittömästi, siitä, kuinka me varmistamme sen, että tässä talossa tehdään politiikkaa, joka ei liiaksi kasvata tuloeroja tai liiaksi kurista kaikkein pienituloisimpien asemaa, ja siinä mielessä toivon aivan vilpittömästi, että hallitus tekee sen, minkä se nyt on luvannut, eli että toimeenpannaan tällainen arviointikomitea, joka myös etukäteen arvioi sitä, minkälaisia vaikutuksia hallituksen politiikalla on tavallisten ihmisten arkeen.

Mitä tulee tähän (Puhemies koputtaa) kysymykseen eläkkeensaajien toimeentulosta, niin se on vakava kysymys. Toivon, että myös sitä voimme jatkaa tässä yhdessä (Puhemies koputtaa) ja rakentavasti ja vakavalla mielellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuoron edustaja Myllykoskelle ja sitten, mikäli hallituksen jäsenistä joku haluaa käyttää puheenvuoron, myöskin hänelle, ja jos aivan välttämätöntä, niin ehkä sitten vielä yhden puheenvuoron, mutta pitempään ei, sitten menemme varsinaiseen listaan.

16.19 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelu on ollut rakentavaa ja kriittistä, ja se varmaan kuuluu politiikkaan. Välikysymyksen tekijät ovat todella, niin kuin välikysymyksen esittelijä Arhinmäki toi tässä esille, ne kriittiset, ja, sanotaanko, malja tuli jossain kohtaa yli, ja kun ei tämä prosessi lähtenyt sillä tavoin liikkeelle, kuinka vasemmistoliitto sitä ajatteli ajaa, niin ainoa työväline oli todellakin tämä. Tämä asia olisi mennyt nopeammassa tahdissa, tämä olisi käsitelty nopeammin.

Mutta täytyy sanoa, edustajat Räsänen ja Zyskiewicz, siitä vähättelystä, mihinkä myös edustaja Wallin yhtyi tässä, että te ette nähneet metsää puilta, kuinka vakavassa tilanteessa todellakin ollaan.

Erityiskiitos täytyy kyllä antaa edustaja Töllille siitä rakentavasta ja ensimmäisestä puheenvuorosta, jota hän ryhmäpuheessaan toi esille. Minun mielestäni tältä pohjalta on hyvä lähteä päättämään tätä välikysymyskeskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt olisi tarjolla vielä valtioneuvoston jäsenille puheenvuoro — ellei, siirrymme seuraavaan elikkä viimeiseen vastauspuheenvuoroon.

16.20 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta rakentava keskustelu asioista on aina tarpeen, ja tänäkin syksynä olemme paljon puhuneet siitä, että hallitus on tehnyt paljon leikkauksia pienituloisille ihmisille. Tässä kun tulivat nämä eläkkeensaajat esiin: Se on todella vakava tilanne, ja olen tyytyväinen siihen, että ministeri lupasi palata keskustelussa tähän asiaan ja antaa näihin asioihin vastauksia. Nimittäin kyllä me kannamme aitoa huolta siitä, että myös näitä leikkauksia tulee korostetusti eläkkeensaajille. Samoin olemme olleet tyytymättömiä tietenkin tähän verolinjaan, eli eläkkeensaajia ja palkansaajia pitää kohdella reilulla tavalla, oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Ja varmasti hallitus saa olla varma siitä, että sosialidemokraatit eivät luovuta tätä keskustelua. Toivomme, että näitä päätöksiä voitte vielä harkita uudelleen ja perua. Tästä on kysymys, että silloin kun tehdään jonkun ihmisryhmän kannalta todella hankalia päätöksiä, niin silloin pitää voida opposition kysyä, haastaa ja (Puhemies koputtaa) yrittää vaikuttaa siihen, että huonot päätökset perutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat, siirrymme puhujalistaan.

16.22 **Harri Jaskari kok:** Arvoisa herra puhemies! Minustakin on erittäin hyvä, että tästä henkilöön kohdistuvasta ajojahdista siirryttiin varsinaisiin sisältökysymyksiin, koska varmaan ovat kaikki sitä mieltä, että keskustelun, lainvalmistelun, päätöksenteon täytyy perustua aidosti punnittuun tietoon ja avoimeen tietoon ja monipuoliseen tietoon.

Puhutaan hiukan siitä sisällöstä, mihin tämä on johtanut:

Ensimmäisenä tietysti voisi keskustella siitä hallintarekisteristä. Oliko monipuolista se tieto, käsiteltiinkö sitä monipuolisesti lävitse, ennen kuin tämä kohu varsinaisesti syntyi? Väitän, että monetkin parannukset, mitä suunniteltiin tehtäväksi hallintarekisteriin, jäivät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

vanhan kohun alle ja ei aidosti katsottu sitä, että tehtiin paranneltuja versioita, vaan puhuttiin oikeastaan perinteisestä, siitä vanhasta hallintarekisteristä.

Toinen väite on se, että onko mahdollista omistuksen piilottaminen ulkomaille. Tässä hän haluttiin tehdä parannuksia tähän, haluttiin tietojen vaihtoa kehittää, tehtiin eurooppalainen tietojenvaihtosysteemi. Toisaalta tiedot saatiin nyt paremmin selville tämän netin pohjalle kotimaisesta omistuksesta.

Mutta sitten kolmantena voi tietysti kysyä sitä, pitäisikö meidän nyt näissä muissakin analysoida samalla tavalla monipuolista tietoa, mitä päätöksiä me tulevaisuudessa teemme. Edustaja Gustafssonhan puhui hallituksen kilpailukykypaketista, eli täytyisi keskustella, mitä valtiosihtööri Sailas kilpailukykypaketista sanoi, ja niin kuin tässä myöskin pääministeri sanoi, koko ajanhan tässä toivotaan, että työmarkkinaosapuolet saisivat tällaisen vastaavan kustannustason alennuksen jollakin muulla keinolla kuin tämän pelkän kilpailukykypaketin avulla.

Mutta sitten voidaan kysyä myöskin toisaalta sitä, että kun nythän on hyvin ajankohtainen keskustelu käynnissä vaikka paikallisen sopimisen lisäämisestä ja nyt on puhuttu näistä vaikuttavuusarvioinneista, niin meillähan voisi olla hyvä vaikuttavuusarviointiesimerkki vaikka Saksasta, siitä, mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun paikallista sopimista on lisätty Saksassa. Siinä on muutamia faktoja, mitä voin ottaa esimerkkinä. Tällä hetkellä Saksassa on vähemmän työttömiä kuin viimeiseen 25 vuoteen. Toisaalta taas työttömyys on viimeisen vuoden aikana alentunut 100 000:lla. Kolmanneksi odotetaan, että ensi vuoden aikana syntyy 250 000 uutta työpaikkaa. Sitten on sanottu, että aika merkittävä osa tässä muutoksessa ja taloudellisessa kasvussa on ollut Hartz-reformilla, jonka oleellinen osa on paikallisen sopimisen uudistaminen. Eli siinä suhteessa aika mielenkiintoinen lopputulema, aika mielenkiintoinen vaikutusarvio.

Sitten on myöskin mietitty ja verrattu Suomeen, ja Suomessa jousto on tapahtunut työttömyytenä. Saksassa se on tapahtunut työajan ja palkan muutoksina. Herätän vain kysymyksen aidosti keskusteluun, että pitäisikö nyt tehdä erilaisia vaikuttavuusarviointeja myöskin paikallisesta sopimisesta vaikka Saksan ja Ruotsin malliin, pitäisikö ne analysoida mukaan, kun tehdään päätöksiä tässä lähiaikoina. Suosittelisin myöskin tämän tutkimuksen ottamista huomioon.

16.26 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit kantavat huolta maamme lainvalmistelun tasosta. Olemme nähneet syysistuntokauden aikana useiden lakien ja hallituksen esitysten osalta puutteellista valmistelua, asiantuntijalausuntojen sivuuttamista ja valitettavasti myös täysin virheellistä informaatiota, jota eduskunnan salissa on esitetty jopa ministerin toimesta. Tämä ei ole eduskunnan arvovallan tai kansanvallan näkökulmasta hyväksyttävää asioiden valmistelua ja käsittelyä. Kyse ei ole yksittäisestä tapauksesta, emmekä me tänään keskustele vain yksittäisestä laista ja siihen liittyvistä virheellisistä tiedoista. Uutena kansanedustajana on todettava, että olen järkyttynyt siitä, kuinka heikosti valmisteltuja esityksiä eduskunnan käsittelyyn on tuotu. Olen myös pahoillani siitä, ettei valiokuntatyöskentelyssä asiantuntijalausunnoille ja -arvioille ole aina annettu sitä painoarvoa, joka lausunnoilla tulisi olla.

On hyvä, että hallitus on opposition ja kansalaisyhteiskunnan vaatimuksesta luopunut esimerkiksi tehokkaan katumisen laista eli veronkiertäjän armahduslaista ja hallintarekisterilaista. Näiden asioiden valmistelujen vaiheet eivät kuitenkaan minkäänlaista tunnustus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

ta ansaitse. Tämä näytelmä, jota olemme näiden lakien osalta saaneet todistaa, on surullinen osoitus lainvalmistelun tämänhetkisestä tasosta.

Hallintarekisterilaki ja tehokkaan katumisen laki eivät valitettavasti ole ainoita lakeja, joiden valmistelua ja käsittelyä on leimannut avoimuuden puute, kiire, asiantuntijakuulemisten ja -lausuntojen sivuuttaminen ja käytetyn tiedon valikointi hallituksen omia tarkoituksiperiä tukevaksi. Valmistelun puutteellisuus ja hyvän hallintotavan sivuuttaminen ovat näkyneet myös esimerkiksi pakkolaki-paketin valmistelussa, Metsähallitus-lain valmistelussa, joka meillä on todella torstaina käsittelyssä, liikenneasioiden valmistelussa sekä monien hallituksen ajamien säästölakien valmistelussa ja käsittelyssä. Kritiikki hallituksen toimintaa kohtaan on asiallista ja tarpeellista.

Arvoisa puhemies! Pyrkimyksenä jokaisella puolueella ja hallituksella tulisi olla se, että eduskunnan käsittelyyn saapuvat lait ovat huolella valmisteltuja ja ne pohjaavat oikeaan ja perusteltuun tietoon. Tämä on parlamentaarisen demokratian perusta. Edustaja Tuomioja esitti sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa useita huomiota, millä tavoin lainvalmistelua voitaisiin parantaa. Olisi toivottavaa, että kaikki puolueet jakaisivat tavoitteen mahdollisimman hyvästä lainvalmistelusta ja lainsäädäntöprosessista. Toiminnan tulisi olla avointa, läpinäkyvää, ja asiantuntijoita tulisi kuulla ja kuunnella laajasti niin ministeriön lainvalmistelun yhteydessä kuin myös eduskunnan valiokuntakäsittelyn yhteydessä. Eräs edustaja Tuomiojan esiin nostama keino lainvalmistelun parantamiseksi on komiteatyön käyttöönotto. Toivon, että hallitus tarttuu tähän esitykseen.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, arvoisat kollegat, on todettava, että SDP esitti, että pääministeri Sipilä olisi tuonut pääministerin ilmoituksen eduskunnalle valtiovarainministerin toiminnasta ja eduskunnalle annetusta väärästä tiedosta. Tämä olisi mielestämme ollut oikea tapa ja foorumi käsitellä asiaa.

16.29 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Äsken käytiin jo hyvää keskustelua, mutta haluan vielä tuoda esille sen näkemykseni, että lainvalmistelun on perustuttava asiantietoon ja on tärkeää, että sitä ei väheksytä. Olen ollut hyvin harmissani siitä, että istuvan hallituksen ministerit ovat kerta toisensa jälkeen osoittaneet sanoillaan ja teoillaan, etteivät he arvosta asiantuntijoita erityisen korkealle. Professorit ovat saaneet kuulla kunniansa, ja dosentista on Suomessa tullut melkein jo kirokana.

Vielä vakavampaa on kuitenkin se, jos asiantuntija sivuutetaan myös lakien valmistelussa tai siitä annetaan täysin päinvastainen kuva eduskunnalle. Tämä on myös se asia, jonka itse toin esille välikysymyksen toisena allekirjoittajana. Missään tapauksessa en ole vihreän eduskuntaryhmän puheenjohtajana antanut sitä kuvaa, että välikysymyksemme suuntautuisi yhteen henkilöön, vaan nimenomaan olen tuonut esille sitä, että eduskuntaryhmämme kantaa huolta nykyisestä päätöksentekokulttuurista ja siitä, miten asiantuntija-arvioita ei tehdä etukäteen eikä myöskään jälkikäteen.

Tämä on omiaan heikentämään ihmisten luottamusta politiikkaan ja eduskuntaan ja hallitukseen. Toivon, että hallitus tekee tämän keskustelun jälkeen suunnanmuutoksen ja ottaa vakavasti myös sen, että kansalaiset todellakin tahtovat kuulla, mille perusteluille, periaatteille päätöksenteko tässä talossa perustuu.

16.31 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ole tarkoitus puuttua joka puheenvuoroon, mutta kun edustaja Alanko-Kahiluoto sanoi, että hän ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

ole missään nimessä halunnut antaa kuvaa, että tässä kohdistettiin yhteen henkilöön, niin pakko ottaa muutama sitaatti myös hänen sanomisistaan.

Twitterissä: "Valehtelu vakavaa ministeriäitiöstä." Helsingin Sanomat 28.11.: "Alanko-Kahiluoto katsoo, että valehtelu on hyvin vakavaa valtiovarainministerin asemassa." Helsingin Sanomat 1. joulukuuta: "Vihreät ovat pitäneet erittäin härskinä tapaa, jolla Stubb ja kokoomus ovat hallintarekisteriä ajaneet vastoin kaikkien asiantuntijoiden näkemyksiä." Ja Ylen sivuilla 1. joulukuuta: "Vihreiden ryhmänjohtaja Outi Alanko-Kahiluoto sanoi, että opposition mitta on täysi, koska 'hallitus on antanut puutteellista, valheellista tietoa pitkin syksyä'."

Herra puhemies! Edustaja Alanko-Kahiluoto, kyllä minä ainakin luen näitä teidän kannottojanne niin, että te olette erittäin kovalla tavalla käyneet ministeri Stubbin kimpuun.

16.32 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Edustaja Zyskowicz, kiitos, että luitte näitä sitaatteja. Sinänsä seison jokaisen väitteen takana edelleen, mutta kuten äskeisessä puheenvuorossani sanoin, jos olisitte tarkkaan kuunnellut, niin välikysymyksen toisena allekirjoittajana en tiedotustilaisuudessa tuonut esille kritiikkiä yhteen henkilöön. Mehän pidimme välikysymystiedotustilaisuuden sen jälkeen, kun pääministeri ei tuonut sitä mahdollisuutta, että olisimme voineet käydä keskustelun pääministerin ilmoituksen perusteella. Tämä tapahtui myös sen jälkeen, kun olimme kuulleet valtiovarainministeri Stubbin anteeksipyyntöä, ja totesin tässä tiedotustilaisuudessa, että arvostamme sitä korkealle mutta kannamme syvää huolta lainvalmistelun tasosta ja myös siitä hallintokulttuurista, jota tämä istuva hallitus on edustanut.

16.33 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Heti edustaja Zyskowiczille: Kyllä, minäkin olen ollut tässä mukana, niin että ei tarvitse sitten enää lukea sitaatteja. Niitä ette kyllä toki löytäisikään.

Asiassa, josta välikysymystä on tehty, en halua enää enempää siteerata niitä edustaja Arhinmäen esille tuomia asioita, mutta muutama huomio liittyen siihen, kun ministerit ansiokkaasti koettivat puolustautua tässä keskustelussa sillä, että asia on edelleen avoin. Asia on edelleen avoin, ja asia on edelleen avoin. Lopetin sitten viidennen kohdan jälkeen tolppakirjanpidon, koska sillä perusteltiin sitä, että asioita voidaan valmistella huonosti. Avoimuus ei poista sitä, että todellakin lainsäädäntöä ollaan esimerkiksi pakkolakien osalta valmisteltu huonosti.

Sipilän hallitus on väittänyt, että pakkolaeilla tuodaan 38 000 uutta työpaikkaa. Lakiesityksestä annetut lausunnot julkistettiin torstaina. Yleisradio on käynyt läpi annetut lausunnot pakkolaeista. Kriittisesti pakkolakeihin suhtautuu 55 prosenttia lausunnonantajista ja vain 15 prosenttia suhtautuu suopeasti. Kansan Uutiset on käynyt läpi talousasiantuntijoiden lausunnot pakkolakien työllisyyslupauksista. Yksikään talousasiantuntija ei usko Sipilän hallituksen työllisyysarvioihin. Useimpien arvioiden mukaan paketti syventää taantumaa nopeasti, mutta myönteiset vaikutukset ovat epävarmoja ja näkyvät vasta vuosien päästä. Talousvaikutuksista ovat antaneet lausunnot muun muassa Aalto-yliopiston professorit Sixten Korkman, Matti Pohjola, Lapin yliopiston työ- ja sosiaalioikeuden professori Jaana Paanetoja ja Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun taloustieteen professori Kari Heimonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Jos näitä sitten pidetään kaiken maailman dosentteina eikä näitä asiantuntijalausuntoja huomioda, jos hallitus ottaa sellaisen linjan, että heidän näkemyksensä on oikea, ja perustelee sillä, että tämä laki on hyvin valmisteltu, niin sitten tämä keskustelu on juupas—ei-päs-keskustelua. Sen takia tänään välikysymyskeskustelussa oli erinomaista se, että lopputulomana oli kuitenkin se, että me kaikki tunnistamme sen, mitä on tapahtunut edellisellä ja sitä edelliselläkin kaudella, ja ei laiteta tätä kaikkea tämänkään hallituksen syyksi, vaan pyritään, niin kuin hallitus on omissa toimituksissaan jo lähtenyt, hakemaan lainvalmistelulle parempia ratkaisumalleja.

No, vielä pakkolaeista, että jos työllisyysvaikutuksia pidetään optimistisinä, niin myös Pellervon taloustutkimus ei pidä tätä niinkään hyvänä vaihtoehtona. Tämä antaa ja tämä pakkolakien valmistelu antaa surullisen kuvan Sipilän hallituksen lainvalmistelun vaikutusten arvioinnista.

Käytän tämän lopun edustaja Jaskarin innoittamana pakkolakien arvioinnista. Olisi todella hyvä, että meillä Saksan malli otettaisiin tähän keskusteluun ja arvioitaisiin sitä. (Ola-vi Ala-Nissilä: Ei täällä ole mitään pakkolakeja!) Se on tätä lainvalmistelua. — Jos Ala-Nissilä pysyy asiassa, lakkaa vähemmän käyttämästä kännykkää ja kuuntelee edustajien puheenvuoroja, niin pysyy kartalla paremmin. (Naurua) — Eli lakien valmistelun tässä kohtaa on erityisen hyvä, että ruvetaan katsomaan sitä, mitä nämä mallit ovat, ja siinä mielessä kehitetään tätä valmistelua, otetaan ne minimipalkat Saksan mallista ja niin edelleen tämän valmisteluprosessiin. Ja kun täällä on kysytty useaan kertaan, esimerkiksi edustaja Kärnä, mitä pakkolait ovat, että eikö täällä kaikki ole pakottavaa lainsäädäntöä, niin en ole mikään lakiasiantuntija, mutta työsopimuslainsäädännössä on paljon sellaista lainsäädäntöä, josta voivat esimerkiksi työmarkkinajärjestöt keskenään sopia.

16.38 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Ministerin on puhuttava totta eduskunnan edessä. Valtiovarainministeri Stubb teki virheen tässä salissa, ja samassa salissa olemme kuulleet hänen anteeksipyyntönsä. Suomessa arvostetaan anteeksipyyntöä ja nöyryymistä tehdyn virheen edessä. Suomalainen antaa anteeksi, kun sitä vilpittömästi ja nöyrästi pyydetään. Hallintarekisteri on kuopattu, kuten perussuomalaiset jo marraskuussa ilmoittivat, aktiivisen katumisen kaadon yhteydessä. Siksi ihmettelen, miksi koko asia on yleensäkin noussut keskusteluun. Toivottavasti myös tämän asian suhteen liiankin aktiiviset ministeriön virkamiehet ovat oppineet jotain omasta paikastaan asioiden valmistelussa.

Kaunaisille vasemmistolle ja vihreille ei kuitenkaan riittänyt anteeksipyyntö eikä edes kyseenalaisen valmistelun jäädyttäminen. He ovat valmiit käyttämään opposition järeintä parlamentaarista keinoa lyödäkseen lyötyä ja lietsoakseen epäluottamusta kaiken budjetin hyväksymisen kiireen keskellä. Tämä on kova kolaus vasemmistoliiton ja vihreiden parlamentaariselle uskottavuudelle. Antakaamme kuitenkin anteeksi välikysymyksen allekirjoittaneille, sillä ainakaan monet heistä eivät todennäköisimmin tiedä, mitä he täällä tekevät. Ei ainakaan SDP tunnu tietävän, miten asiassa tasapainoilisi.

Arvoisa puhemies! Mitä yleisesti ottaen tulee lakien valmistelun kritiikkiin opposition puolelta tällä istuntokaudella, on siinä havaittavissa tietty jatkuvasti toistuva kaava. Oppositio tekee itse sitä, mistä hallitusta syyttää. Vihervasemmisto haluaa kansan luottamusta eduskunnalle mutta nakertaa sitä itse. Oppositio vetoaa puolittuuksiin, asiayhteydestään irrotettuihin yksityiskohtiin ja itselleen mieluisiin asiantuntijalausuntoihin. Toistetaan muunneltua totuutta riittävästi, että se uskottaisiin. Esimerkiksi hoetaan jatkuvasti sanaa "pakkolaki".

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Väläkysymyksessä vedotaan monta kertaa puolueettomuuteen ja annetaan ymmärtää, että olisi väärin tehdä poliittisia päätöksiä poliittisten tarkoituserien pohjalta. Väitän vastaan. Kansa on äänestänyt päättäjät tekemään päätöksiä esittämänsä ohjelman pohjalta. Kansa ei ole äänestänyt valtaan vihervasemmistoa. Hallitus ei nauti opposition luottamusta, tämä tuskin tulee kenellekään yllätyksenä.

Näistä mainituista asiantuntijoista, professoreista ja dosenteista, on käyty keskustelua kuluvalla kaudella. Hämmästyttävän usein tullaan sen asian eteen, ettei mainituilla asiantuntijoilla olekaan esittää ratkaisuja ongelmiin, korkeintaan uusia ongelmia. Miksi ollaan tilanteessa, että pohditaan, onko dosentti kirosana? Miten tähän ollaan tultu? Miksei kallispalkkaisilla asiantuntijoilla ole ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin? Se peli ei vetele nykyisessä tilanteessa. On pakko mennä eteenpäin, on pakko löytää ratkaisuja.

16.41 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty tänään monia hyviä, asiallisia ja myös rakentavia puheenvuoroja, ja minäkin haluan kiittää erityisesti edustaja Tölliä mielestäni tärkeistä kannanotoista koskien eduskunnan arvovaltaa. Tästä asiasta minäkin haluan puhua.

Jokin on muuttunut tavassamme toimia. Näin sanovat minulle monet täällä eduskunnassa pitkään toimineet kansanedustajat. Minulla itselläni ei ole pitkää poliittista uraa taustalla, koska olen vasta toisen kauden kansanedustaja, joten en pysty vertaamaan tämän hetken tilannetta muuten kuin viime kauteen, mutta minulla on yli kymmenen vuoden kokemus työyhteisökouluttajan ja työyhteisövalmentajan työstä, ja keskeisiä asioita, joiden parissa työskentelin näitä työvuosina, olivat oppiva vuorovaikutus, sopimuskulttuuri ja luottamuspääoma. Eduskunta ei toki ole tavallinen työpaikka, mutta siitä huolimatta näiden sanojen sisältöä voisi miettiä tässäkin kontekstissa, koska joka tapauksessa puhumme täälläkin näistä asioista ja melkeinpä jopa vannomme niiden nimiin.

Luottamus on tunne ja varmuus siitä, että johonkuhun tai johonkin voi luottaa tai että joku tai jokin ei aiheuta pettymystä. Luottamus on tunne, joka kohdistetaan ihmiseen tai tiettyyn tahoon. Luotettavuus sen sijaan riippuu ihmisen tai tietyn tahon käyttäytymisestä. Luottamuspääoma on aina ollut Suomen vahvuus. Esimerkiksi työmarkkinoilla kolmikanlainen luottamukseen perustuva yhteistyö on tuottanut vakautta ja työrauhaa. Tällainen sopimustyöyhteiskunta on joskus hidas ja jäykkä, mutta samalla se on vakaa ja luotettava.

Vaikeina aikoina Suomen on pidettävä kiinni vahvuuksistaan. Suomen nousu 1990-luvun lamasta perustui yhteistyöhön ja vahvaan luottamukseen, ja sitä samaa henkeä kaivataisiin nyt kipeästi. Täällä eduskunnassa parlamentaarisella komiteatyöskentelyllä olisi nyt monessa asiassa käyttöä.

Ilman luottamusta ei voi syntyä aitoa sopimisen kulttuuria. Aidon sopimisen taustalla on kunnioitus ja luottamus kaikkia toisia osapuolia kohtaan. Tavoitteena tulisi olla yhteisymmärryspäätos, jossa ensin kaikki osapuolet ovat tulleet kuulluksi ja sen jälkeen lähdetään yhdessä hakemaan ratkaisua, johon kaikki voivat sitoutua. Jos ratkaisu annetaan valmiiksi, ei todellista sopimusta voi olla. Tällainen työskentely vie aikaa, mutta yhdessä sopiminen mahdollistaa myös yhteisen sitoutumisen. Silloin asiat etenevät varmemmin kuin pakottamalla.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus eduskuntaa ja hallitusta kohtaan on tällä hetkellä heikkoa. Viime viikolla tulleen tutkimuksen mukaan vain 38 prosenttia kansalaisista luottaa hallitukseen. Eduskunnan luottamus on hiukan korkeampi, eli 43 prosenttia kansalaisista sanoo luottavansa eduskuntaan. Meidän on siis kaikkien syytä katsoa peiliin. Miltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

meidän toimintamme näyttää ulospäin? Herätämmekö toiminnallamme luottamusta kansalaisissa? Jos vertaa viime kauteen, niin kansanedustajien salikäyttäytyminen on muuttunut. Viime kaudella ei naureskeltu toisille kansanedustajille eikä vähätelty ja mitätöity toisia niin paljon kuin nyt. Tämän väitteen olen kuullut nimenomaan kansalaisilta, jotka ovat antaneet minulle palautetta eduskunnan toiminnasta. (Markku Rossi: Se olikin eri oppositio!) Tämä voi johtua myös fyysisestä ympäristöstä ja esimerkiksi tämän salin akustiikasta, mutta siitä huolimatta ajattelen, että emme kenties aina muista, mitä on arvokas käyttäytyminen. Itse istun tuolla salin perällä, ja valitettavasti meteli on joskus niin kova, että en pysty kuulemaan kaikkia keskusteluja, joita tässä salissa käydään. Olen vakaasti sitä mieltä, että tällainen käyttäytyminen heikentää kansalaisten kokemaa luottamusta eduskuntaa kohtaan.

Arvoisa puhemies! Suurin osa edellä mainituista asioista koskee meitä kaikkia. Jokainen voi katsoa itseään peiliin. Yhden asian kuitenkin kohdistan hallitukselle. Se on tullut tänä päivänä jo erittäin selkeästi esille: meille tulee jatkuvasti lakiesityksiä, joista puuttuvat kokonaan vaikutusten arvioinnit ja eri lakiesitysten yhteisvaikutusten arvioinnit. Mielestäni tämä on todella vakava puute lainsäädäntötyössä. Se, että hallitus perustelee tätä sanomalla, että lakiesitykset on tehty niin kireällä aikataululla, ei riitä perusteluksi. Teemme täällä lakeja, jotka hyvin monella ja perustavanlaatuisella tavalla vaikuttavat kansalaisten elämään. Silloin ei riitä, että huonoa ja puutteellista valmistelua perustellaan kiireellä. Toivon todella, että ensi vuonna lainvalmistelun taso on tätä syksyä parempi.

16.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat käytämme tässä salissa ylintä päätäntävaltaa hyväksyessämme lakeja, jotka vaikuttavat kaikkien suomalaisten elämään. Uutena kansanedustajana olen ollut hämmästynyt siitä lainvalmistelun tasosta, mitä täällä on ollut. Miten se voi edes olla niin heikkoa, kun kuitenkin ministeriöillä ja hallituksella on mahdollisuus käyttää apunaan maan johtavia asiantuntijoita ja on resursseja laskettaa lakiesitysten vaikutuksia? Se keskustelu, joka tänään käytiin, on hyvä, ja toivon, että tästä otetaan opiksi. Oli myös hienoa kuulla, että valtioneuvoston yhteyteen on päätetty perustaa lainsäädännön vaikutusten arviointielin. Kuulimme myös, ettei se ole vielä aloittanut työtään. Tämäkin oli huojentava tieto. Olisi ollut pelottavaa kuulla, että tämä olisi jo nyt toiminnassa, sillä nyt saliin tuotujen lakiesitysten kohdalla vaikutusarviot ovat säännönmukaisesti olleet olemattomat, eri lakien yhteisvaikutuksia eri väestöryhmiin ei ole huomioitu, sukupuolivaikutusten arvioita ei ole tehty. Toivotaan, että tähänkin saamme parannusta.

Arvoisa puhemies! Hyvä lainsäädäntö on avointa ja läpinäkyvää. Mitä enemmän lakiesitys jakaa mielipiteitä, sen tärkeämpää avoimuus on. Vain siten saadaan kestäviä päätöksiä. Lainvalmistelussa asiantuntijoiden laaja kuuleminen varmistaa eri näkökulmien esiintulemisen. Jos kuvitellaan, että sivuutetaan kuulemisessa etukäteen arvellen hankalat tahot prosessin nopeuttamiseksi, ollaan väärällä tiellä. Päinvastoin lainvalmistelun avaaminen kritiikille mahdollistaa jo aikaisessa vaiheessa erinäisten ongelmien ja riskien esiintulon, jolloin niihin voidaan lakityössä vaikuttaa. Esitetty komiteatyön palauttaminen onkin erittäin tervetullutta.

Hallitus on korostanut, että asiat tulee hoitaa nopeasti. Se on johtanut monenlaisiin oikomisiin lakiesitysten kanssa. Nämä oikomisyhteydet ovat kuitenkin johtaneet ylimääräisiin sakkokierroksiin, kun lakiesityksiä on jouduttu vetämään pois, korjaamaan ja muuttamaan. Tässä on hukkaantunut niin aikaa kuin uskottavuutta. Hutiloimalla ei tule hyvää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Tällä hetkelläkin valmistelun alla on lakiesityksiä, joiden valmisteluun liittyy aiheellisesti erilaisia huolia: pakkolait ja niiden mahdollinen perustuslain ja kansainvälisen oikeuden vastaisuus, sote- ja aluehallintouudistuksen kyseenalainen perustuslainmukaisuus, turva-paikanhakijoihin kohdistettavien toimien yhteensopivuus kansainvälisen lain kanssa. On myös aito huoli siitä, että monet kiireellä jo läpiviedyt lait tulevat meidän eteemme vielä uudestaan vaatien erilaisia korjauksia, kun käytännön elämä tuo esiin vaikutukset, jotka oli etukäteen jätetty arvioimatta. Lailla tavoiteltu säästö jää ehkä toteutumatta, ja toisaalla kustannukset lisääntyvät. Esimerkiksi subjektiivisen päivähoidon rajaaminen päättyy suurella kertoimella tälle listalle.

Arvoisa puhemies! Miten lainvalmistelua voidaan parantaa? Valmistelussa tulisi hyödyntää laajasti erilaisia asiantuntijatahoja. Ilmastopaneeli on hyvä esimerkki uudenlaisesta tavasta koota asiantuntijuutta. Kansalaiset kannattaa ottaa aikaisessa vaiheessa mukaan. Joukkoistamista voidaan hyödyntää myös lainvalmistelussa. Vaikutusarviot tulee tehdä huolella. Myös eri lakien yhteisvaikutukset eri väestöryhmiin pitää arvioida. Kustannusvaikutukset tulee laskea valmiiksi jo hallituksen puolelta. Ei ole kohtuullista, että opposition pitää tehdä ne hallituksen puolesta, kuten eläkeläisten asumistuen kohdalla kävi. Avoinuuden, median tiedon saannin helpottamisen ja tiedotusvälineiden tasapuolisen kohtelun tulee olla itsestäänselvyyksiä ministeriöiden toiminnassa. Etujärjestöjen kuulemisen tulee olla avointa. Kaikki valiokunnissa kuultavana olleet tahot tulevat julkisesti näkyviin, toisin kuin ministerien luona käyvät. Siksi valtioneuvoston jäsenten tulisi ylläpitää ajantasaisista lobbauksista, joka kertoo, mitä tahoja on tavattu ja mistä teemasta on käyty keskusteluja.

Arvoisa puhemies! On tämän salin yhteinen etu, että huolehdimme hyvän demokratian edellytyksistä. Yksi näistä on hyvä lainsäädännön valmistelu. Poliittiset intressit eivät saa vaarantaa luottamusta lainsäädännön hyvään valmisteluun. Kaikkien on voitava luottaa siihen, että valmistelu nojaa faktoihin, pohjautuu asiantuntijatietoon, kansalaisia ja heidän edustajiaan kuullaan laajasti ja vaikutukset on arvioitu mahdollisimman luotettavasti. Tehdyt johtopäätökset voivat sitten erota poliittisten painotusten mukaan. Se kuuluu asiaan. Sen muuttamiseksi demokratialla on omat keinonsa vaalien muodossa.

16.52 Timo Harakka sd: Rouva puhemies! Arvostettu politiikan tutkija Frank Ankersmit on todennut, että edustuksellinen parlamentarismi on kenties merkittävin eurooppalainen saavutus kautta aikojen. Samat viholliset, jotka Ranskan vallankumouksessa yrittivät kaikin keinoin tuhota toisensa, kokoontuivat 1830 parlamenttiin ratkaisemaan erimielisyyksiään sovitulla järjestelmällisellä menettelyllä. Tämä on mahdollista vain, jos jokainen osapuoli kunnioittaa toisiaan, pitää erimielisyyttä luonnollisena ja pyrkii kompromisseihin.

Kysymys rehellisyydestä ja totuudesta on vaikea aihe välikysymykselle, jolla oppositio pyrkii viime kädessä kaatamaan hallituksen, lopputulos kun on se, että hallituspuolueiden edustajat antavat hallitukselle luottamuksensa. Irvokkaimmillaan hallituksen mielestä puhuttiin totta ja opposition mielestä ei. Totuus olisi tässä tapauksessa vain mielipideasia.

Yhdysvalloissa päätöksenteko on joutunut kriisiin juuri siitä syystä, että kaksi pääpuoluetta ei kunnioita toistensa totuudellisuutta. Parlamentarismin tärkeä lähtökohta on kuitenkin se, että minkään osapuolen hyviä motiiveja ei kyseenalaisteta. On esimerkiksi sopimatonta epäillä minkään puolueen tai edustajan aitoa tahtoa edistää yhteistä hyvää ja isänmaan asiaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Ankersmitin katsannossa poliittinen päätöksenteko ei edes perustu käsitteisiin totuus ja valhe. Perustuslain 60 §, jonka mukaan ministerien on oltava rehellisiksi ja taitaviksi tunnettuja Suomen kansalaisia, on tulkinnanvaraisuudessaan tyhjä. Tätä pykälää tulkitaan kuitenkin niin, että ministerin on puhuttava totta eduskunnalle. Hänen on kerrottava lakiesityksistä ja niiden valmisteluista tosiasioita. Mutta mikä tosiasia on olennainen, minkä tosiasian saa pitää salassa? Viime kädessä tulkinta on poliittinen.

Pitääkö ministerin pysyttäytyä totuudessa silloinkin, kun hän puhuu muista kuin ministerivastuunsa alaisista asioista? Onhan hänellä oikeus esittää poliittisia näkemyksiä, joihin siis ei lähtökohtaisesti voi soveltaa ehdasta totuuden ja valheen määritelmää. Hän puhuu sekä valtioneuvoston jäsenenä että puolueensa edustajana usein jopa samassa puheenvuorossa. Rajanveto on vaikeaa. Entä pitääkö ministerin puhua totta myös eduskunnan ulkopuolella, esimerkiksi toimittajille? Onko yleisesti tuomittavaa, jos valtiovarainministeri kertoo väärää tai vaillinaista totuutta hallintarekisteristä, vai riittääkö julkisuuden tuomio, YouTubea kärsitty maineen ja arvovallan menetys?

Erityisen vaikeaksi rajanveto käy, kun elämme nopean julkisen kommentoinnin aikaa. Tärkeintä on julkisuudenhallinta. Jokainen poliitikko ja puolue pyrkii värittämään tarinaa valikoiduin tosiasioin ja edullisin näkökulmin. Tämä värittäminen, eli englanniksi spinning, on osaavan poliitikon tärkein taito. Ei ole mikään ihme, että myös julkinen taho pyrkii värittämään tarinaa ja hallitsemaan julkisuutta. Oli siksi hyvä kuulla, että ministeri on pannut valtiovarainministeriön viestintäosaston järjestykseen. Kun julkinen taho puhuu, vastuuta ei saa siirtää kuulijalle.

Rouva puhemies! Yritän nyt avoimesti ja kiihottomasti pohdiskella nykyisen hallituksen toimintatapaa, voi sanoa ehkä totuustaloutta, entisen ammattini valossa. Olen ollut journalisti yli 30 vuotta ja nähnyt monenlaista. Kuitenkin on uutta, miten usein ja säännöllisesti käy niin, että tehokkaan julkisuudenhallinnan pyrkimyksissä joudutaan venyttämään totuutta.

En halua syyttää, vaan todeta ilmiön, joka varmasti tuottaa haasteita myös toisille ja toisten puolueiden tulevillekin ministereille. Itse havaitsin ilmiön kesällä, kun valtiovarainministeri ilmoitti tiedotustilaisuudessa, että Suomen Kreikka-linja ei ole muuttunut, vaikka Suomen linjana oli yhtäkkiä ajaa Kreikka ulos euroalueesta. Samaan aikaan meitä suuren valiokunnan jäseniä sitoi vaiteliaisuusvaatimus, joka esti meitä kyseenalaistamasta ministerin väitettä. Jouduin poikkeuksellisesti tekemään kantelun oikeuskanslerille, joka aikanaan kuitenkin totesi hallituksen toimineen toimivaltansa mukaisesti, ja tähän tyydyn. Selvää on kuitenkin, että hallituksella oli julkisuudenhallinnassa suorastaan monopoli. Kun ministeriä ei haastettu, hän saattoi muunnella totuutta. Juuri tätä ilmaisua käytti Helsingin Sanomat myöhemmin.

Asiaa voi katsoa toisestakin kulmasta ja todeta, että tiedotustilaisuudessa menivät ministerin ja puolueen edustajan roolit sekaisin. Edelliselle ei ole sallittu todellisuuden värittäminen, jälkimmäiselle on. Roolit menivät samalla tavalla sekaisin, kun valtiovarainministeri kommentoi SDP:n vaihtoehtobudjettia. 25. päivä marraskuuta ministeri lausui alle minuutissa kuusi virheellistä väitettä SDP:n esityksestä. Seuraavana päivänä hän lausui alle minuutissa kolme väärää väitettä ja päälle päätteeksi leimasi sosialidemokraattien puhujan esityksen pötypuheeksi. Sinänsä tämä on normaalia poliittista puhetta, mutta ministerillä on aina etulyöntiasema, koska varsinkin kyselytunnilla hän saa halutessaan puheenvuoron, jopa silloin, kun se ei kuulu itse asiaan. Niinpä hän sai käyttää eduskunnan arvoval-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

taista areenaa televisioituun anteeksipyyntöön. On valitettavaa, jos eduskunnan käytännöt taipuvat julkisuudenhallinnan tarpeisiin.

On helppo tulkita ministerin käytös ylimielisyydeksi, mutta ongelmallisempi on se havaintoni näin lopuksi, että hallitus ei arvosta alussa mainitsemiani parlamentarismien arvo- lähtökohtia, joista Ankersmit puhui. Parlamentarismi on mahdollista vain, jos kaikki osapuolet kunnioittavat toistensa totuudellisuutta ja hyviä tarkoituksiperiä. Niitä ei pidä kyseenalaistaa. Jos tällä tiellä edetään yhtään pidemmälle, parlamentarismien tilalle tulee pakkovalta, (Puhemies koputtaa) avoimen keskustelun tilalle sanelu, yhteisen työn tilalle (Puhemies koputtaa) sovittamaton eripura. Nämä kunnioituksen vaatimukset koskevat tietenkin myös oppositiota ja itseäni, ja pidän niitä parlamentarismien arvokkaan perinteen kannalta ehdottoman sitovina.

Puhemies Maria Lohela: Tämän asian käsittely keskeytetään nyt, ja siihen palataan myöhemmin istunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.58.

Keskustelua jatkettiin kello 00.12.

Puhemies Maria Lohela: Nyt siirrytään päiväjärjestyksen 15. asiaan. Jatketaan keskustelua välikysymyksestä.

0.12 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että meidän edustajien on saatava eduskunnassa päätöksenteon pohjaksi oikeaa tietoa. Tämä ei voi toteutua, ellei valmistelu ole avointa ja totuudenmukaista. Ministeriön ja siten ministerien vastuulla on, että muun muassa lainvalmisteluprosessi on asianmukaista ja eduskunnassa saamme oikeaa ja tasapuolista tietoa lainvalmistelusta sekä siitä annetuista lausunnoista. Myös ministerin on pystyttävä luottamaan siihen, että hän saa ministeriönsä virkamiehiltä oikeaa ja asianmukaisesti valmisteltua tietoa.

Valtiovarainministeri Alexander Stubb myönsi käyttäneensä virheellistä lukua puhuesaan eduskunnassa hallintarekisteriä puoltavista lausunnoista. Stubb sanoi, että 90 prosenttia annetuista lausunnoista olisi ollut myönteisiä. Myöhemmin hän korjasi sanomisiaan, myönsi siis virheellisen luvun. Hän on myös pyytänyt tekoaan anteeksi. Hän on ottanut täyden vastuun tästä virheestään ja pyytänyt toimintaansa anteeksi, kuten juuri äsken kerroin. Hän ei ole syyttänyt ketään muuta teostaan. Mielestäni anteeksi pyytäminen on riittävä rangaistus jo häntä itseäänkin kohtaan. Tämä virheellisen tiedon antaminen on erityisen moitittavaa siksin, että asia tapahtui nimenomaan kyselytunnilla. Kyselytunti on kansalaisille pääasiallinen kanava eduskuntatyön seuraamiseen. Myös minun äitini sitä seuraa. Virheellisen kuvan antaminen alentaa kyselytuntien uskottavuutta ja luotettavuutta ja tekee sen myös ministerille itselleen. Uskon siihen, että ministeri Stubb tarkistaa jatkossa tiedot ja numerot, joita hän käyttää puheissaan ja vastauksissaan eduskunnalle, ja parantaa näin ollen omia toimintakäytäntöjään ministeriössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

Suomen perustuslain mukaan kansanedustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti sekä loukkaamatta toista henkilöä. Mielestäni ministeri Stubbin toiminta ei ole ristiriidassa kansanedustajalta laissa edellytettävän käytöksen kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Mikäli minä olisin ministeri ja olisin nukahtanut urheilutapah-
tumassa, vieläpä edustaessani Suomea, niin en olisi ensimmäisenä heittäessä kiveä toista
ministeriä kohti, vaan minua hävettäisi edelleen. Ministeri ja kansanedustaja on virassaan
24 tuntia vuorokaudessa, halusipa hän sitä tai ei, joten hänen tulee myös käyttäytyä sen mu-
kaisesti.

0.15 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Kuten todettu, välikysymys on opposi-
tion vahvin kärki hallituksen ja opposition välisessä poliittisessa taistelussa. Välikysymyk-
sen tavoitteena on hallituksen kaataminen. Vastuulliset muut oppositiopuolueet — SDP,
KD ja RKP — ovat ymmärtäneet tämän näkökulman ja keskittyvät Suomen kannalta tär-
keiden asioiden, kuten työttömyyden, ratkaisemiseen. Tällä välikysymyksellä ei edes syn-
nyinhetkellään ollut opposition laajaa kannatusta.

Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb kertoi rehellisesti tehneensä eduskunnan kyselytun-
nilla virheen. Omien erheiden myöntäminen ei ole helppoa tai kivaa, mutta on vastuullista
toimintaa myöntää, kun sen aika on. Eduskunnan kyselytunti on minuutin aikarajan vuoksi
hyvin hektistä niin edustajille kuin ministereillekin. Ajatusvirhe on inhimillinen erhe. Sen
tunnustaminen on rehellistä vastuunkantoa.

Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Zyskowiec totesi tänään olleensa eduskunnas-
sa 37 vuotta ja kuulleensa tuhansia ministereiden lausuntoja, ja tämä on hänen mukaansa
ensimmäinen kerta, kun yksittäistä ministeriä jahdataan välikysymyksellä. Vaikka väliky-
symyksen alkuperäisestä ideasta tunnuttiinkin tänään olevan päivän ja illan aikana eri
mieltä, ymmärrän hyvin ministeri Stubbia, kun hän totesi, että hänen on vaikea erottaa ja
ottaa irti omaa persoonaansa tästä välikysymyksestä.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on valtavasti osaamista, ideoita ja kehitysehdotuksia,
niin hallituksessa kuin oppositiossakin, ja niitä on kuultu tämän syksyn aikana runsaasti.
Myös vihreiden taholta on tullut paljon rakentavia ehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb totesi tänään, että luottamus lainvalmisteluun on en-
siarvoisen tärkeää. Jokainen meistä tässä talossa työskentelevistä suhtautuu varmasti lain-
valmisteluun vakavasti. Muun muassa edustajat Räsänen ja Tölli totesivat, että tahallisilla
väärinkäsityksillä ei tässä salissa asioiden käsittelyä edistetä.

Arvoisa puhemies! Meillä edustajilla on kansalaisilta saadut valtakirjat, jotka edellyttä-
vät arvokasta ja asiallista suhtautumista niin lainvalmisteluun kuin toisiimme.

0.18 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi tahdon kannattaa edustaja
Haaviston tekemää epäluottamuslausetta.

Välikysymyksessä ei ole kysymys yhden ihmisen yhdestä kommentista vaan lainsää-
dännön luotettavuudesta, hyvän hallinnon periaatteesta, viestinnän avoimuudesta sekä me-
dian tasapuolisesta kohtelusta. Oppositio antoi hallitukselle punaisen kortin, koska kyse on
jatkuvasta väärästä pelitavasta edellä mainittuja periaatteita kohtaan. Annamme arvon val-
tiovarainministeri Stubbin anteeksipyyntölle koskien hänen väärää lausumaansa eduskun-
nan kasvojen edessä. Jos kysymys olisi vain yhdestä lausunnosta, välikysymystä ei tarvit-
taisi. Jos luottamuksesta paljon puhuva pääministeri Sipilä olisi ollut valmis tuomaan asian
eduskunnan käsiteltäväksi, välikysymystä ei tarvittaisi. Mutta oppositio käyttää sille jätet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

tyä työvälinettä, jotta asia saadaan eduskunnan käsiteltäväksi ja sen ansiosta eduskunta, kansalaiset ja tiedotusvälineet voivat luottaa lainvalmisteluun ja ministereiden sanaan.

On hieman kyseenalaista syyttää oppositiota sanan "valehtelu" käytöstä, jos kritiikki on liittynyt jatkuvaan väärän tiedon antamiseen. Esimerkiksi edustaja Zyskowicz on itse syyttänyt eduskunnan tietopalveluiden laskelmien pohjalta tehtyjä arvioita kilometrikorvausten ylikompensaation leikkauksilla saatavista säästöistä syksyn suurimmaksi valheeksi ja humpuukiksi — siis syksyn suurimmaksi valheeksi ja humpuukiksi.

Samaan kaatoluokkaan menevät väitteet siitä, että oppositio tahtoo vain lisää velkaa tilanteessa, jossa hallitus ottaa itse 0,5 miljardia euroa kuluvaan vuotta enemmän velkaa. Esimerkiksi vihreiden vaihtoehtobudjetin ero hallituksen esitykseen on 250 miljoonaa euroa enemmän velkaa, mutta sillä on 0,4 prosenttia vähemmän talouskasvua heikentävä vaikutus.

Arvoisa rouva puhemies! Lainvalmistelun on perustuttava asiantuntijatietoon, ei sen si-vuuttamiseen ja väheksymiseen. Sen sijaan, että vähätellään dosentteja tai akateemisia talousprofessoreita, olisi syytä kuunnella, mitä heillä on sanottavanaan. Hallituksen politiikka näyttää tutkimukselta, jonka johtopäätökset on päätetty ennen kuin tutkimusta on edes alettu tehdä. Tämä heikentää koko eduskunnan ja ministeriöiden uskottavuutta ja sen kautta koko politiikan uskottavuutta kansalaisten silmissä.

Hallituksen politiikkaa on tämän syksyn aikana voinut kuvata kolmella p-kirjaimella: ensin päätetään, sitten pohditaan ja lopuksi perutaan. Tämänkaltaisen soutamisen ja huopaamisen voisi välttää harkitsevalla ja hyvin valmistellulla päätöksenteolla. Hyvä päätöksenteko pitää sisällään myös arvion päätösten vaikutuksista kansalaisiin.

Pääministeri Sipilän vastaus 12.6.2015 vaatimukseen selvittää hallitusohjelman vaikutukset tasa-arvoon kiteyttää hyvin hallituksen suhtautumisen ylipäänsä omien päätöstensä vaikutusten arviointiin: "Tehdään nyt ensin se uudistus ja katsotaan, mitä saadaan aikaiseksi. Sitten arvioidaan sen suunnitelman vaikuttavuutta totta kai."

Mitä tulee kysymykseen hallintarekisteristä, kyse on jäävuoren huipusta. Eduskunnan, kansalaisten ja tiedotusvälineiden on syytä olla huolestuneita, kun hallintarekisteriä perustellaan virheellisesti avoimuuden ja tiedonsaannin, kilpailun lisäämisen, sijoittajien kustannusten alentamisen ja EU-lainsäädännön kautta ja sanotaan, että hallintarekisteri ei heikentäisi nykytilannetta. On hyvä asia, että hallitus lopultakin tyrmäsi hallintarekisterin tältä osaa, mutta toivon, että hallitus ottaa tästä opiksi ja keskittyy lisäämään avoimuutta ja läpinäkyvyyttä niin kotimaan kuin EU-tason politiikassa.

Hallituksen tulee muun muassa toteuttaa veronkierron vastaisen toimintaohjelman toimeenpano. Lisäksi sen pitäisi toteuttaa lobbarirekisteri sekä asettaa ministerien ja keskeisten virkamiesten niin sanotulle pyöröovi-ilmiölle stoppi karenssiajan käyttöönoton avulla.

0.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän välikysymyskeskusteluun sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän näkökulma oli nimenomaisesti lähteä pohtimaan sitä, miten lainvalmistelua Suomessa voitaisiin parantaa. Keskusteluhan oli hyvin polveilevaa tänään, ja varmasti siinä on jokaiselle miettimisen paikka myös, mitä tämä keskustelu osaltaan tästä politiikan arvostettavuudesta kertoo ja mitä siitä voi sitten tulkita eri puolilla.

Mutta itse tähän lainvalmistelun avoimuuteen ja siihen, onko se asianmukaista, perustuuko se oikeaan tietoon: Siitä käytiin täällä hyvin paljon hyviä esimerkkejä läpi, huonoja esimerkkejä siitä, mihin se on johtanut, ja tähän on meidän kaikkien asia. Tähän liittyy nimenomaisesti sitten siihen, miltä tämä työskentely eduskunnassa ja hallituksessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2015 vp

näyttää, minkälaisen kuvan se ihmisille antaa siitä, miten täällä toimitaan ja toimitaanko täällä aina oikean tiedon pohjalta ja aina avoimesti. Tämän keskustelun kuluessahan pitkälti myös hallitus myönsi niitä puutteita, mitä tähän lainvalmistelun avoimuuteen, asianmukaisuuteen ja oikean tiedon välittämiseen liittyy, ja ihan avoimesti kertoi myös niitä parannustarpeita.

No, sitten kuitenkin tiedämme, että jos tilanne on näin, että näissä asioissa todella parantamisen tarpeita on, niin on kuitenkin asianmukaista, että niitä parannustarpeita olisi jo tällä hallituskaudella asianmukaisesti nyt sitten viety eteenpäin ja hoidettu tilannetta paremmaksi, liittyen vaikka näihin viime päivinä keskusteltuihin asioihin eri lakien valmistelu-prosessista ja siitä, miten asiat menevät.

Tältä pohjalta ja pitkälti siltä pohjalta, mitä esimerkiksi sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsen Tuomioja omassa ryhmäpuheenvuorossaan perustellusti nosti esille, tässä ryhmäni puolesta esitän nyt seuraavanlaista epäluottamuslausetta:

"Eduskunta toteaa, että lainvalmistelun avoimuutta, asianmukaisuutta sekä oikean tiedon välittämistä koskevan välikysymyksen yhteydessä käydyssä keskustelussa hallituksen myöntämien parannustarpeiden ja sen tähänastisen toiminnan välillä on ristiriita, eikä hallitus siksi nauti eduskunnan luottamusta."

0.26 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymyskeskustelun sisältö olisi voitu käydä, mikäli pääministeri olisi antanut asiasta ilmoituksen. Kun tätä ei tullut, on keskustelu käyty asiasta vasemmistoliiton ja vihreiden tekemän välikysymyskeskustelun kautta. Hyvää käydyssä keskustelussa on se, että eduskunnan lainvalmisteluun aiotaan jatkossa kiinnittää paremmin huomiota.

Kannatan edustaja Räsänen tekemää epäluottamuslausetta.

0.27 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymys on tarpeeton. Jos tästä jotain hyvää on sanottava, niin se liittyy tähän keskusteluun meidän kaikkien vastuusta siitä, mitä me sanomme ja millä tavalla.

Koko tämän syksyn aikana keskustelu täällä on ollut repivää, hajottavaa eikä eduskunnan arvovallan mukaista. Kuten monet muutkin kansanedustajat, minäkin olen saanut kuulla kansalaispalautetta tästä riitelevästä ja epäkunnioittavasta käytöksestä toisiimme kohtaan. Se on ollut kyllä tämän syksyn raskaan yleinen ilmapiiri täällä, joka on tehnyt tästä työskentelystä oikeasti sellaista, että välillä pohtii, emmekö me todellakaan pysty parempaan. Kun olin aikamani täällä vuosina 1997—2003 avustajana ja usein seurasin keskustelua työhuoneessani tai lehtereillä, niin siihen aikaan vielä keskustelukulttuuri täällä oli kunnioittavaa. Oltiin aidosti eri mieltä, mutta ei tölvitty toisia, mentiin kahville ja asiat puhuttiin asiallisesti. Toivoisin, että tällainen kunnioituksen kulttuuri voisi palata tähän taloon.

Lopuksi haluan lainata ystäväni sanoja, joka kerran totesi eräässä tilaisuudessa näin: "Eiköhän lopulta ole kuitenkin niin, että meissä kaikissa on niin kirkkaana läsnä meidän pimeä puolemmme. On sivistynyt hallita tätä pimeää puolta ja pitää se poissa näkyvistä, varsinkin näin arvovaltaisessa työssä kuin kansanedustajan työ on."

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.